

พัฒนาการของตัวละครเอกหญิง

โดยทั่วไปชีวิตในวัยเด็กมักเป็นชีวิตที่มีอิสระเสรี พวกเขาไม่ต้องรับผิดชอบในเรื่องภาระหน้าที่ต่างๆเหมือนผู้ใหญ่ ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสามารถทำกิจกรรมร่วมกันในโลกสาธารณะโดยไม่ต้องคอยกังวลเรื่องเส้นแบ่งเขตพื้นที่ระหว่างเพศ รวมทั้งการแบ่งชั้นวรรณะ เราจะพบว่า ตัวละครที่อยู่ต่างชนชั้นกันสามารถเล่นด้วยกันได้อย่างสนุกสนาน แต่เมื่อตัวละครเติบโตขึ้น พวกเขาจะถูกกีดกันและถูกจำกัดพื้นที่ให้แยกออกจากกัน พัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แบ่งแยกพื้นที่ของตัวละครเหล่านั้น ความเหมาะสมในเรื่องของเพศและฐานะเป็นตัวกำหนดให้พวกเขาต้องดำรงอยู่ในพื้นที่ที่สังคมกำหนด อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเป็นเครื่องกำหนดความเหมาะสมอีกทอดหนึ่ง ตราบใดที่ตัวละครยังอยู่ในสังคม พวกเขาต้องเคารพกฎเกณฑ์ เพื่อความอยู่รอดของตนเอง ประสบการณ์ชีวิตที่เกิดจากการเรียนรู้มาตั้งแต่วัยเด็กเป็นบทเรียนที่สอนให้ตัวละครรู้จักการปรับตัวอยู่ในสังคม ในการดำเนินชีวิต ตัวละครต้องสืบเสาะแนวทางหรือแนวคิดที่เหมาะสม และนำมาเสริมสร้างตนเองให้เข้มแข็งเพื่อต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต การเรียนรู้ชีวิตช่วยให้ตัวละครรับรู้ถึงความแตกต่างทางด้านเพศมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในสังคมแบบปิตาธิปไตย ตัวละครฝ่ายหญิงต่างได้รับความเหลื่อมล้ำทางเพศ ในขณะที่พวกเขาต้องเผชิญกับอุปสรรคในความเป็นหญิงบนเส้นทางชีวิต พวกเขาจะต้องถูกกดทับด้วยลัทธิเจ้าอาณานิคมอีกชั้นหนึ่ง เพื่อความอยู่รอดพวกเขาจึงหาทางต่อสู้กับปัญหาทั้งสองด้าน อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัยของการเปลี่ยนผ่าน เช่น จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น จากวัยรุ่นไปสู่สาว จะช่วยให้ตัวละครตระหนักได้ด้วยตนเองว่า ช่วงเวลาใดที่ตนเองต้องสงบเสงี่ยม นิ่งเฉยและช่วงเวลาใดที่ตนเองควรจะลุกขึ้นมาต่อสู้กับอุปสรรคและปัญหาต่างๆที่เข้ามาในชีวิต รวมทั้งรู้จักเลือกกลวิธีที่จะนำมาใช้ในการต่อสู้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ หรือเพื่อความอยู่รอดยอมแสดงให้เห็นว่า ตัวละครตัวนั้นเกิดพัฒนาการของตัวละครขึ้นแล้ว อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของตัวละครเอกหญิงของนวนิยายทั้งสามเรื่อง คือ *The Bondmaid Woman at Point Zero* และ *Nervous Conditions* ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะประเด็นสำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการของตัวละครดังกล่าวในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ดังมีรายละเอียดสำคัญต่อไปนี้

4.1 ครอบครัว: แหล่งเรียนรู้ความหมายของผู้หญิง

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคม¹ โดยปกติจะประกอบไปด้วยพ่อแม่และลูกซึ่งรวมเรียกว่าสมาชิกของครอบครัว ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวนั้น ทั้งพ่อและแม่คือผู้ที่อบรมสั่งสอนให้ลูกมีลักษณะนิสัยตามที่ตนเองคาดหวัง นอกจากนี้ญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันก็มีบทบาทและอิทธิพลต่อการปลูกฝังลักษณะนิสัยให้แก่ลูกด้วย จะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ของลูกมิได้เป็นอยู่เองตามธรรมชาติ หากแต่มาจากการอบรมสั่งสอน การฝึกปฏิบัติโดยคนในครอบครัวนั่นเอง ดังนั้นการเรียนรู้ความหมายของความเป็นหญิงหรือความเป็นชายจึงถูกกำหนดโดยพ่อแม่หรือญาติพี่น้องดังที่กล่าวมาแล้ว เด็กผู้ชายจะถูกสอนให้มีลักษณะที่เข้มแข็งอดทน ส่วนเด็กผู้หญิงจะถูกสอนให้มีนิสัยอ่อนหวานน่ารัก อย่างไรก็ตาม ในการอบรมเลี้ยงดูลูก พ่อแม่จะอาศัยประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากคนรุ่นก่อน (ดังนั้นจึงถือได้ว่าความเป็นหญิงเกิดจากการผลิตซ้ำ ความหมายของความเป็นหญิงเหมือนที่แม่เคยเรียนรู้มาแล้ว) อย่างไรก็ตาม รูปของการอบรมสั่งสอนอาจจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ เช่น ในกลุ่มคนสิงคโปร์เชื้อสายจีนนิยมจูงมือพาบุตรเข้าหาช่างเย็บผ้าเพื่อขอพรให้ตนเองอยู่เย็นเป็นสุข มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และร่ำรวย เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติของพ่อแม่ทำให้ลูกซึมซับประเพณีนี้ไปโดยไม่รู้ตัว และถือว่าเป็นการสั่งสอน โดยการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

อนึ่ง การเรียนรู้ความหมายของความเป็นหญิงและความเป็นชายต้องอาศัยปัจจัยหลายประการเป็นเครื่องช่วยในการเรียนรู้ อาทิ จารีตประเพณี ค่านิยม ความเชื่อทางศาสนา กฎเกณฑ์ในสังคม ระบอบการปกครอง จะเห็นได้ว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ชายและผู้หญิงอย่างมาก จากการศึกษานวนิยายเรื่อง *The Bondmaid Woman at Point Zero* และ *Nervous Conditions* พบว่า ผู้เขียนนวนิยายทั้งสามเรื่องต่างให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ในช่วงแรกของนวนิยายทั้งสามเรื่องซึ่งเราจะพบว่า ผู้เขียนเริ่มต้นกล่าวถึงชีวิตครอบครัวของตัวละครเอกหญิงทั้งสาม คือ หาน จากนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* เฟอโดส จาก นวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* และแทมบูจากนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* ในฐานะที่ครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ให้ความหมายของผู้หญิงแก่ตัวละคร

¹ “คำว่า *Famulus* หมายถึง ทาสในบ้าน (*domestic slave*) และ *familia* คือทาสจำนวนมากที่ขึ้นต่อผู้ชายคนหนึ่ง... ซึ่งตำนานนี้เป็นคำที่ชาวโรมันใช้เรียกระบบสังคมแบบใหม่ ซึ่งมีหัวหน้าครอบครัวเป็นชาย มีภรรยาและเด็ก ลูกๆ และทาสจำนวนหนึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของเขา ซึ่งตามกฎหมาย โรมันหัวหน้ามีสิทธิเหนือชีวิต และความตายของพวกเขาทั้งหมด” อ้างจาก พรพิไล ธรรมรักษ์สัตว์, “การถือระบบชายเป็นใหญ่ (*patriarchy*) ความเป็นไปได้ที่ถาวรหรือ,” ใน *ปรัชญาผู้หญิง* (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 28.

เอกทั้งสาม ดังนั้นจะขอกว่าถึงประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของตัวละครเอกหญิง
ดังนี้

4.1.1 ผู้หญิงกับอำนาจของพ่อ

ตามระบบสังคมแบบปิตาธิปไตย พ่อคือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลสมาชิกทุกคนใน
ครอบครัว รวมทั้งหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นความอยู่รอดของทุกคนในครอบครัวจึงขึ้นอยู่กับพ่อ
ส่วนหน้าที่ของแม่คือดูแลรับผิดชอบภาระต่างๆภายในบ้าน อาทิ หุงหาอาหาร ทำงานบ้าน อบรม
เลี้ยงดูลูก ปราบนิบัติสามี จะเห็นได้ว่า พ่อคือผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจของครอบครัว ในสังคมยุค
เริ่มแรกผู้หญิงยังมีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกับผู้ชาย สภาพสังคมแบบอยู่ร่วมกัน (communal
society) ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องทางเพศและการผลิตร่วมกัน ต่อมาเมื่อมี
สังคมแบบครอบครัวเกิดขึ้น ฐานะของผู้หญิงจึงตกต่ำลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากการเข้ามาเป็นเจ้าของแต่
เพียงฝ่ายเดียวของผู้ชาย ส่งผลให้ผู้หญิงกลายเป็นผู้ถูกรอบครอง ถูกจำกัดสิทธิให้อยู่แต่เพียงภายใน
บ้าน สูญเสียอิสรภาพทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้ชายทำหน้าที่ควบคุมการผลิตทั้งหมด ในฐานะ
หัวหน้าครอบครัว ผู้ชายมีอำนาจและสิทธิอย่างสมบูรณ์ในการปกครองดูแลภรรยา ลูกๆ รวมทั้ง
ผู้อื่นที่อาศัยอยู่ภายในบ้าน² อำนาจชนิดนี้เราเรียกว่า อำนาจบังคับตามประเพณี³ จะเห็นได้ว่า อำนาจ
ของพ่อทำให้พ่อแสดงความเป็นใหญ่ภายในบ้าน มีสิทธิผูกขาดในการครอบครองทรัพย์สินและ
สมาชิกในครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว

ในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* เราจะเห็นว่า ในคราวที่พ่อของห่านมีรายได้น้อย เขาจะนำ
เงินมาแบ่งปันให้ภรรยาของตน รวมทั้งแจกเงินให้แก่ลูกๆด้วย จากสถานภาพของหัวหน้าครอบครัว
ทำให้พ่อของห่านเปรียบเสมือนเจ้านาย ทุกคนต้องให้ความยำเกรง เขามีอำนาจที่จะจัดการกับทุกคน
ในครอบครัวได้ตามความพอใจ ดังนั้นเขาจึงอาศัยอำนาจของตนครอบงำสมาชิกทุกคนในครอบครัว

² เรื่องเดียวกัน หน้า 25-32.

³ แม็กซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (ค.ศ. 1864-1920) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันจำแนกอำนาจออกเป็น 2
รูปแบบ ได้แก่ อำนาจที่ชอบธรรม (Authority) และอำนาจที่ใช้กำลังบังคับ (Coercive Power) อำนาจที่ชอบ
ธรรมสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ อำนาจบังคับตามกฎหมาย (Legal Domination) อำนาจบังคับตาม
ประเพณี (Traditional Domination) และอำนาจบังคับตามบารมี (Charismatic Domination) โปรดอ่าน
รายละเอียดจาก อานันท์ กาญจนพันธุ์, *วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน: พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการ
พัฒนา* (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544), หน้า 104-107.

อำนาจของพ่อเป็นอำนาจบังคับตามประเพณี ที่มาจากระบบครอบครัวในฐานะที่เป็นสถาบัน พื้นฐานของสังคม และอยู่ในวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมโปร

เมื่อลูกคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนกระทำความผิดร่วมกัน พ่อของห่านจะลงโทษลูกทุกคน โดยไม่มีการยกเว้น เขาชอบลงโทษลูกๆของเขาพร้อมกัน การลงโทษของเขามีหลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การเขกศีรษะพวกลูกๆไปจนถึงการลงโทษขั้นรุนแรง โดยการใช้เข็มขัดของเขาฟาดลงไปที่ขาของลูก รวมทั้งการใช้กำปั้นเป็นเครื่องมือในการลงโทษ ส่วนใหญ่ลูกของเขาจะเข้าแถวเรียงตามลำดับอายุเพื่อรอการลงโทษ โดยที่ไม่สามารถหลบเลี่ยงได้ แม่ของห่านไม่สามารถทัดทานสามีของเธอให้หยุดทำโทษพวกลูกๆได้เลย

“Only two of the six children bed-wetted, but he punished all. He liked to punish his children in a group, his large knuckles descending ripplingly upon a sea of small heads, or his thick belt, ripped from his waist, lashing at a forest of skipping legs. But mostly he mad them range themselves in order of age in a row before him, as he sat by the table, ... (...) Deceptive warmth: without warning, it distilled itself into a tight knot of pure malignant energy in the man’s right fit, making it shoot out suddenly, in a tremendous roar, pulling the rest of the body up blot upright. (...)”⁴

จากข้อความที่ยกมาจะเห็นได้ว่า พ่อของห่านลงโทษลูกของตนเองตามความพอใจโดยปราศจากการใช้เหตุผล เนื่องจากเขาลงโทษลูกทุกคนแบบเหมารวม ทั้งๆที่ในบางครั้งความคิดที่เกิดขึ้นอาจจะมาจากลูกคนใดคนหนึ่ง นอกจากนี้วิธีการในการลงโทษยังมีความรุนแรงและไม่เหมาะสมกับวัยของลูก การลงโทษของพ่อในลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของตนเองกดทับและครอบงำลูกๆให้อยู่ในโอวาท แม่ของห่านก็ไม่มีอำนาจในการเข้าแทรกแซงหรือขัดขวางการลงโทษ ทั้งๆที่รู้ว่าสิ่งที่พ่อกระทำเป็นสิ่งที่ไม่ดี เหตุผลเนื่องจากเธอต้องปฏิบัติตามกฎของตระกูลที่เรียกว่า หลี ชี (Li Chi) ในลัทธิขงจื้อที่สอนให้ผู้หญิงเชื่อฟังสามี โดยยกอำนาจในบ้านให้เป็นของสามี และขยับฐานะของตนเองให้ตกเป็นรองสามี⁵ เธอจึงไม่มีอำนาจในการโต้แย้ง หรือต่อต้านการลงโทษของสามี ดังนั้นจึงเป็นการตอกย้ำให้เห็นการเป็นเจ้าของครอบครองสมาชิกในครัวเรือนที่ผู้ชายมีสิทธิผูกขาดแต่เพียงผู้เดียว

⁴ Catherine Lim, *The Bondmaid* (New York: Warner Books, 1995), pp. 7-8.

⁵ พรพิไล ฉมั่งรักษ์สัตว์, *ปรัชญาผู้หญิง*, หน้า 46.

ทุกครั้งที่มีการลงโทษ หานและพวกพี่ๆจะรู้สึกกลัวพ่ออย่างมาก เพราะพ่อลงโทษลูกทุกคนโดยไม่มีการยกเว้น ทั้งๆที่ในบางครั้งลูกบางคนมิได้กระทำความผิด ถึงแม้ว่าพวกลูกๆจะไม่พอใจ แต่พวกเขาก็ไม่สามารถขัดขืนการลงโทษ พวกลูกๆได้เรียนรู้ว่าพ่อมีสิทธิลงโทษลูกโดยไม่มีความผิด และไม่มีใครสามารถคัดค้านได้ สิทธิของพ่อในการลงโทษลูกมาจากกฎหมายในบ้านของลัทธิขงจื๊อนั่นเอง อย่างไรก็ตามในยามปกติพวกลูกๆจะรู้สึกอบอุ่นเมื่อได้ใกล้ชิดกับพ่อ แต่ในเวลาที่ถูกลงโทษพวกลูกๆ จะมองเห็นพ่อเป็นคนอื่น

*"In his time, the father too had stood, trembling, in punitive assembly with his siblings, and his father before him, in a long tradition of that cruelty, not just of parents, but of deities and gods themselves in their temples and river shrines, which sees fit to visit upon all the sins of one."*⁶

ภาพของพ่อในเวลาที่ถูกลงโทษคือพระเจ้าผู้มีอำนาจอยู่ในมืออย่างถนัดเหลือ สามารถชี้ชะตาของพวกลูกๆได้ บทบาทของพ่อในเวลานี้จึงเหมือนผู้ที่พิจารณาโทษของผู้กระทำความผิด ซึ่งดูราวกับว่าพวกลูกๆมีบาปหนักที่ต้องได้รับการลงโทษ เพื่อไถ่ถอนบาปของตนให้หมดสิ้นไป จากการมองภาพลักษณะของพ่อทำให้มองเห็นได้ว่า พ่อคือผู้ที่มีความหมายและยิ่งใหญ่สำหรับลูก เป็นผู้ที่มีอำนาจปกครองพวกลูกๆ อำนาจนี้ได้มาจากระบบโครงสร้างทางสังคมแบบชายเป็นใหญ่ โดยมีวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมเป็นพื้นฐานในการสนับสนุนอำนาจนี้

โดยปกติทุกๆเช้าแม่ของหานจะจุดธูปเพื่อกราบไหว้บูชาเทพเจ้าหยาง เพื่ออ่อนน้อมขอให้เทพเจ้าองค์นี้คุ้มครองสามีของเธอให้มีสุขภาพดี และขอให้อากาศแจ่มใส การที่เธอวิงวอนเช่นนี้เกี่ยวข้องกับอาชีพของสามีของเธอ เนื่องจากเขาเป็นผู้ใช้แรงงาน ดังนั้นถ้าอากาศแจ่มใส เขาจะได้ออกไปทำงานได้ และการที่เขาดีสุขภาพดีจะทำให้เขาสามารถทำงานหาเงินได้อย่างมากมาย โดยที่ไม่ต้องเจ็บป่วย เพราะถ้าเขาเจ็บป่วยจนกระทั่งไม่สามารถทำงานได้ เธอก็จะไม่ได้รับเงินจากสามี เพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัว การกราบไหว้เทพเจ้าทุกเช้าทำให้หานได้เรียนรู้บทบาทของแม่ในฐานะของภรรยาจากการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

จะเห็นได้ว่า การกราบไหว้เทพเจ้าของแม่เป็นการสนับสนุนให้พ่อมีรายได้มากขึ้น โดยอาศัยความเชื่อในเรื่องสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ รวมทั้งสนับสนุนในเรื่องอำนาจในการ

⁶ Catherine Lim, *The Bondmaid*, p. 8.

ปกครองของพ่ออีกด้วย การกระทำของแม่ทำให้มองเห็นว่า แม่ต้องพึ่งพาพ่อเนื่องจากความเป็นหญิงทำให้ไม่สามารถมีรายได้เป็นของตนเอง เธอต้องอาศัยเงินของสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ตามกฎของตระกูลในลัทธิขงจื้อที่กำหนดให้สามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว⁷ หานจึงรู้ว่าสถานภาพของผู้หญิงในครอบครัวคือผู้พึ่งพาสามีหรือหัวหน้าครอบครัว อย่างไรก็ตาม การกระทำของแม่เป็นการช่วยให้การกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นในครอบครัว ในฐานะที่พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว เขาจึงตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในเรื่องการเป็นผู้กุมชะตาชีวิตของทุกคนในครอบครัว ถ้าหากเขาตักงานทุกคนจะพากันอดตาย แต่ถ้าเขามีงานทำและได้เงินมามาก ภรรยาและลูกๆก็จะกินดีอยู่ดีกว่าเดิม ความสำคัญของพ่อเกี่ยวพันมาถึงลูกด้วย เพราะลูกต้องพึ่งพาพ่อเช่นเดียวกัน ดังนั้นหานจึงต้องเคารพเชื่อฟังพ่อซึ่งเป็นผู้ชาย โดยการเรียนรู้จากบทบาทของแม่

หานมองเห็นความสำคัญของพ่อในฐานะของหัวหน้าครอบครัว และเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างการกดขี่ให้แก่ผู้หญิง การตั้งครรภ์ของแม่ที่เกิดจากพ่อทำให้แม่ต้องทนอึดอัดของลูกของตนเองมาหลายคน เมื่อพ่อมีส่วนในการทำให้เกิดทารก พ่อจึงควรที่จะรับผิดชอบในเรื่องการให้เงินส่งเสียในการเลี้ยงดูลูก แต่พ่อกลับไม่ใส่ใจ การจากบ้านไปเป็นเวลานานๆจนในที่สุดไม่กลับมาอีกเลย ทำให้แม่ต้องรับผิดชอบในการจัดการกับลูกที่เกิดมา การที่พ่อละทิ้งหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวที่ดี ทำให้แม่ตัดสินใจกดลูกของตนเองถึงสองคนให้แก่ผู้อื่น จะเห็นได้ว่า การกระทำของแม่เป็นการแก้ปัญหาของครอบครัวเพื่อความอยู่รอด มิฉะนั้นทั้งแม่และน้องของหานทั้งสองคนจะพากันอดตาย “*She had had two more babies after the child Han, and she gave both away for adoption; they were girl babies, anyway.*”⁸ เด็กทารกทั้งสองที่เกิดมาเป็นเด็กผู้หญิงเช่นเดียวกับหาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนัยทางเพศที่แม่ไม่ต้องการ เพราะตามจารีตในลัทธิขงจื้อ ลูกสาวจะต้องย้ายไปอยู่กับสามีหลังจากที่แต่งงานแล้ว ดังนั้นลูกสาวจึงไม่มีโอกาสดูแลแม่ในยามแก่ชรา นอกจากนี้ลูกสาวที่เกิดมาในครอบครัวที่ยากจนไม่ใช่สิ่งที่พ่อแม่ต้องการ เพราะถ้าหากลูกของตนเป็นคนสำส่อน เธออาจจะตั้งครรถ์และมีลูกมากมายจนกลายเป็นภาระของพ่อแม่ที่จะต้องเลี้ยงดูหลานของพวกเขาต่อไปอีก นอกจากนี้ลูกสาวก็ไม่สามารถเป็นผู้สืบสกุลตามกฎของตระกูล เพราะเธอจะต้องใช้นามสกุลของสามี

อย่างไรก็ดี สำหรับหานแล้ว แม่ของเธอมีความรักและความผูกพันต่อเธอเป็นอย่างมาก การที่แม่ต้องขายหานให้แก่ตระกูลวูเป็นเพราะความจำเป็นบังคับ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความยากจน

⁷ รังยี ฮัน โลกภา, *อารยธรรมจีน* (ปัตตานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2521), หน้า 17-18.

⁸ Catherine Lim, *The Bondmaid*, p. 14.

นั่นเอง เราจะมองเห็นความโศกเศร้าเสียใจของแม่ที่ซ่อนอยู่ในใจ ในฉากที่แม่เตรียมความพร้อม ให้แก่ห่านก่อนที่จะขายเธอไป

“But at that time I felt nothing,” she said sorrowfully. “I had too many troubles and I felt nothing.” Which was not exactly true, for as she adjusted the butterfly ribbon and quilted jacket, she was heavy with the deception and blinked back tears.”⁹

คำพูดของแม่ตรงกันข้ามกับความรู้สึกของตนเองในเวลานี้ แท้จริงแล้วแม่รู้สึกเสียใจอย่างมาก การตัดสินใจขายห่านเป็นความทุกข์ที่หนักอก แต่เธอก็พูดข่มความรู้สึกเอาไว้ เพื่อปลอบใจตนเอง พร้อมทั้งสร้างความรู้สึกใหม่ขึ้นมาให้ดูราวกับว่า สิ่งที่กำลังกระทำเป็นเรื่องที่สมควรแล้ว เพราะทุกคนในครอบครัวกำลังจะอดตาย ที่สำคัญคือ มันเป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ เพราะสามีของเธอไม่ยอมเหลียวแลเธอและคนอื่นๆ ในครอบครัวเลย จะเห็นได้ว่า ในขณะที่แม่เกิดความกดดันทางจิตใจ ทั้งเธอและห่านก็ถูกกดขี่จากพ่อของห่าน การทอดทิ้งครอบครัวของพ่อก่อให้เกิดความทุกข์แก่ทุกคน นั่นก็คือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

ถึงแม้ว่าห่านและพี่จะรู้ว่าอำนาจของพ่อที่ได้มาจากบัพญญัติในลัทธิขงจื้อมีอยู่ล้นเหลือภายในบ้าน แต่เมื่ออยู่นอกบ้านพ่อก็เป็นเพียงผู้ชายยากจนคนหนึ่ง อาชีพของพ่อคือขายแรงงานและรับจ้าง ชีวิตของพ่อวนเวียนอยู่กับคนในชนชั้นล่างด้วยกัน เมื่อพ่อไปวุ่นวายกับลูกเมียของคนอื่น ดังนั้นจึงไม่มีใครยอมพ่อ หลังจากที่พ่อพยายามลวนลามผู้หญิงที่มีเจ้าของแล้ว ความลำบากก็ตกอยู่กับพ่อ นอกจากพ่อจะไม่ได้เซขมเรือนร่างของผู้หญิงเหล่านั้นแล้ว พ่อยังถูกฆ่าตายอย่างทารุณ

“His body had been found in a remote coconut plantation, the face smashed in, all the features horribly erased. There was one more discovery: his genitals had been found some distance from the body, cut off in a brutal bunch and flung off, in a clear message that the man’s punishment for messing around with other men’s women was not for this

⁹ Ibid., p. 19.

world only, but also the next, where dismembered male ghosts forever howled out their solitude.”¹⁰

แม่ของหานฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับศพของพ่อที่ถูกทำลายจนแทบจะไม่มีชิ้นดี นอกจากนี้ อดิษฐ์เพศก็ถูกตัดออกไปและถูกนำไปโยนทิ้งที่อื่น การฆาตกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความเจ้าชู้ของพ่อ จะเห็นได้ว่า พ่อไม่สามารถใช้อำนาจของพ่อกับคนอื่น เพราะพ่อเป็นเพียงคนในชนชั้นล่างที่ไม่มีอำนาจ ในยามที่อยู่นอกบ้าน บทบาทของคณงานไม่สามารถช่วยให้พ่อแสดงอำนาจของตนอยู่เหนือผู้อื่นเหมือนอย่างบทบาทของพ่อภายในบ้าน ดังนั้นพ่อจึงไม่มีอำนาจหลงเหลืออยู่เลยไม่ว่าจะเป็นในโลกสาธารณะหรือในบ้าน และทั้งในโลกนี้หรือโลกหน้าก็ตาม

ในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* เฟอคอสต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของพ่อผู้เป็นคนเห็นแก่ตัว เธอเล่าถึงพ่อของตนเองว่าเขาเป็นคนเห็นแก่ตัว เขาสามารถกินอึนอนหลับได้โดยไม่สนใจที่จะรับรู้เรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับภรรยาและลูกแม้แต่น้อย แม่ของเฟอคอสต้องแอบซ่อนอาหารเอาไว้เพื่อให้สามีของเธอมีกินทุกมื้อ แต่เธอกลับปล่อยให้พวกลูกๆพากันอดอยาก ในเวลากินอาหาร พ่อมักจะนั่งกินอาหารเพียงลำพัง และปล่อยให้แม่กับลูกๆนั่งมองพ่อกินอาหาร โดยที่แม่และลูกๆไม่สามารถร่วมวงกินอาหารกับพ่อได้ พวกเขาต้องกินอาหารที่เหลือจากที่พ่อกินไปแล้ว ครั้นเมื่อเฟอคอสไม่สามารถอดทนต่อความหิวได้อีกต่อไป เธอจึงเอื้อมมือเพื่อจะไปหยิบอาหารของพ่อ ทันใดนั้นเองพ่อก็ตีมือของเธอ ความกลัวเกรงพ่อและความเจ็บปวดจากการถูกตีทำให้เฟอคอสเกิดความหกลบจำและไม่กล้าแตะต้องอาหารของพ่ออีกเลย

การกระทำของพ่อสะท้อนให้เห็นถึงการได้รับสิทธิพิเศษในเรื่องการรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นเพียงเรื่องหนึ่งที่พ่อหรือผู้ชายจะได้รับในฐานะของผู้นำครอบครัว ยังมีเรื่องอื่นอีกที่ผู้ชายได้รับสิทธิพิเศษภายในครอบครัว เช่น การสืบสกุล เป็นต้น ในฐานะของแม่บ้าน ถึงแม้ว่าแม่จะมีหน้าที่ปรุงอาหารแต่ผู้ที่ได้รับอภิสิทธิ์ให้รับประทานเป็นคนแรกคือพ่อ จะเห็นได้ว่า พ่อได้รับส่วนแบ่งของอาหารเป็นคนแรก ซึ่งเป็นส่วนที่ดีที่สุดและมีจำนวนมากกว่า ในเวลารับประทานอาหาร พ่อจะต้องนั่งแยกวงไม่รับประทานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติของพ่อมีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าผู้ชายจะต้องได้รับการยกย่องให้มีสถานภาพอยู่สูงกว่าผู้หญิง รวมทั้งเด็กๆซึ่งก็คือลูกนั่นเอง และลูกๆก็ไม่มีสิทธิที่จะรับประทานอาหารร่วมวงเดียวกันกับพ่อ เพราะลูกมีสถานภาพต่ำกว่าพ่อ นอกจากนี้ พ่อต้องเลือกกินแต่อาหารที่ดีที่สุดเท่านั้น ซึ่งอาหารดังกล่าวก็คืออาหารที่ยังมิได้ผ่านการกินจากคนในครอบครัวมาก่อน จะเห็นได้ว่า การแยกกินอาหารของพ่อคือหลักปฏิบัติอย่างหนึ่งในสังคมแบบ

¹⁰ Ibid., p. 20-21.

ปีตาธิปไตย การเอาอกเอาใจพ่อแทนที่จะใส่ใจกับความเป็นอยู่ของลูก แสดงให้เห็นถึงการยอมรับอำนาจของสามี และให้ความสำคัญแก่เพศชายในฐานะหัวหน้าครอบครัวเป็นอันดับแรก นอกเหนือจากการปรุงอาหารแล้ว ผู้หญิงต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริการ ให้การปรนนิบัติรับใช้ผู้ชายในเรื่องอื่นๆ เช่น ล้างเท้า เป็นต้น

จากนวนิยายเรื่องนี้เราจะเห็นแม่ของเฟอคอสให้การปรนนิบัติสามีโดยการล้างเท้าให้เขา เมื่อเฟอคอสเริ่มโตขึ้นพ่อของเธอก็สอนให้เธอรู้อีกล้างเท้าให้แก่เขาบ้าง

“In summer I would see her sitting at his feet with a tin mug in her hand as she washed his legs with cold water.

When I grew a little older my father put the mug in my hand and taught me how to wash his legs with water. I had now replaced my mother...

..¹¹

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พ่อของเฟอคอสใช้อำนาจของความเป็นผู้นำครอบครัวทำการครอบงำสมาชิกในครอบครัวให้มีสถานภาพตกเป็นรอง อำนาจนี้มาจากการผลิตซ้ำทางชุดของคำพูด ในเรื่องการปกครองดูแลครอบครัวของหัวหน้าครอบครัวในระบอบปีตาธิปไตยที่ส่งผ่านมายังคนรุ่นหลัง เพื่อดำรงไว้ซึ่งการจัดการและควบคุมผู้หญิง ให้ยอมตกอยู่ในอำนาจของผู้ชาย ผู้หญิงมีหน้าที่ปรนนิบัติดูแลสามีในเรื่องต่างๆ เช่น อาหารการกิน หรือแม้กระทั่งการชำระล้างร่างกาย เฟอคอสก็ได้เรียนรู้บทบาทดังกล่าวจากการสังเกตการกระทำของแม่ที่มีต่อพ่อของเธอ

จากการศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องการถ่ายทอดความหมายของความเป็นหญิงให้แก่เฟอคอส เราจะเห็นได้ว่า แม่มีส่วนในการส่งเสริมการกดขี่ทางเพศ พร้อมทั้งยังช่วยทำให้อำนาจนี้ให้คงอยู่ต่อไป ดังที่เธอปฏิบัติต่อสามีภายในครอบครัว อย่างไรก็ตาม แม่ยังเตรียมความพร้อมทางร่างกายให้แก่เฟอคอส เพื่อการเป็นภรรยาที่ดีของสามีในอนาคต โดยการเรียกหมอดำเฒ่าให้มาตัดปมกระสันต์ของเฟอคอสทิ้งเสีย ในช่วงเวลานั้นเฟอคอสยังไม่รู้และไม่เข้าใจว่า ทำไมเธอถึงถูกกระทำเช่นนั้น เหตุการณ์ครั้งนั้นเกิดขึ้นโดยที่เธอไม่มีโอกาสได้ตั้งตัวเลย

¹¹ Nawal El Saadawi, *Woman at Point Zero* (London: Zed Books, 1983), pp. 17-18.

“Then she brought a woman who was carrying a small knife or maybe a razor blade. They cut off a piece of flesh from between my thighs.

I cried all night.”¹²

คำบอกกล่าวของเฟอคอสช่วยให้เรามองเห็นภาพของการถูกเฉือนปุ่มกระสันต์ชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมีดเล่มเล็กหรือใบมีดโกนก็ตาม เมื่อถูกนำมาตัดชิ้นเนื้อของปุ่มกระสันต์ตามวิธีของชาวบ้าน ย่อมสร้างความเจ็บปวดทรมานให้แก่ผู้หญิงอย่างเฟอคอสอย่างยิ่ง

จากการเล่าเรื่องของเฟอคอสเกี่ยวกับแม่เราจะเห็นได้ว่า แต่เดิมสายสัมพันธ์แห่งความเป็นแม่ลูกระหว่างเฟอคอสและแม่ของเธอยังคงดำเนินไปด้วยดี เธอเล่าว่าตนเองสามารถรู้สึกได้ว่าแม่ของเธอใช้สายตาฝ้ามองดูเธออยู่ตลอดเวลา ซึ่งสายตาคู่นี้ทำให้เธอรู้สึกอบอุ่นเพราะมีแม่คอยปกป้องและอยู่เคียงข้างเธอเสมอมา การเรียนรู้งานบ้านและงานในทุ่งนาของเฟอคอสแสดงให้เห็นถึงความผูกพันใกล้ชิดระหว่างเธอและแม่ เธอเรียนรู้งานของผู้หญิงจากการกระทำของแม่ อาทิ การคักน้ำที่ตำธาร การทำงานเกษตร เมื่อเธอเริ่มเข้าสู่วัยสาว แม่ก็จำกัดบริเวณให้เธอทำงานภายในบ้าน โดยมีแม่เฝ้าดูอยู่ห่างๆ เพื่อความปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เราจะเห็นว่า แท้จริงแล้วแม่ก็มีความห่วงใยเฟอคอส แต่สายสัมพันธ์ระหว่างแม่และเฟอคอสถูกอำนาจของพ่อมาแทรกแซง เมื่อเธอโตขึ้นเธอรู้สึกได้ว่าตนเองและแม่แทบจะไม่มีโอกาสรับรู้ถึงความผูกพันที่มีต่อกันเลย ในทางตรงกันข้าม เธอมองเห็นสายตาคู่นี้ของแม่กลายเป็นสายตาที่แปลกประหลาดไปจากเดิม แม่ไม่ได้ใกล้ชิดกับเธออีกต่อไป เพราะต้องทำงานบ้านรับใช้พ่อและเลี้ยงดูน้องๆ ของเธอ ดังนั้นความอบอุ่นที่เธอเคยได้รับจึงขาดหายไป ในเวลานี้เธอสามารถนึกคิดได้แล้วว่าทำไมแม่จึงปฏิบัติต่อพ่อราวกับทาสปฏิบัติต่อเจ้านาย การที่แม่ยังคงให้ความสำคัญแก่พ่อในทุกๆ เรื่องมากกว่าลูก ช่วยให้เธอมองเห็นการกดขี่ทางเพศของพ่อที่มีต่อแม่และเธอ เฟอคอสเล่าถึงความรู้สึกที่เปลี่ยนไปของตนเอง เมื่อได้เห็นสายตาของแม่ ความรู้สึกเช่นนี้ผิดไปจากแต่ก่อน

“But when I used to look into her eyes I could feel she was not my mother. They were not the eyes that held me up each time I was on the point of falling. (...)

No light seemed ever to touch the eyes of this woman, even when the day was radiant and the sun at its very brightest.”¹³

¹² Ibid., p. 13.

เฟอคอสรู้สึกว่าสายตาคู่นี้มิใช่สายตาของแม่ที่เธอคุ้นเคยเหมือนแต่ก่อน แสงสว่างซึ่งเปรียบเสมือนความอบอุ่นที่เธอเคยสัมผัสได้จากสายตาคู่นั้น บัดนี้ได้เลื่อนหายไปจนหมดสิ้นแล้ว ดังนั้นเธอจึงรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวราวกับว่าถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง

เทมบูตัวละครเอกในนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* เกิดมาท่ามกลางสังคมของพวกโซนาซึ่งเป็นชนพื้นเมือง ในวัฒนธรรมของโซนา ภรรยาและลูกถือเป็นสมบัติของสามี¹⁴ ด้วยเหตุนี้เองทั้งแม่และเทมบูจึงตกอยู่ภายใต้อำนาจของพ่อเทมบู พ่อของเทมบูปฏิบัติตามหลักของวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญแก่ลูกชายมากกว่าลูกสาว เมื่อพี่ชายของเขายื่นโอกาสในการศึกษาให้แก่ฮาโมผู้เป็นพี่ชายของเทมบู เขาก็รีบตอบรับทันที ครั้นพอเทมบูต้องการที่จะเรียนต่อเหมือนกับพี่ชาย เธอกลับถูกพ่อของเธอกีดกัน เขากล่าวว่าผู้หญิงควรรู้จักหน้าที่ของตนเอง ซึ่งก็คือการเรียนรู้งานและหน้าที่ของผู้หญิง ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ปรนนิบัติสามีและเลี้ยงดูลูกๆ

หลังจากที่พ่อของเทมบูรู้ว่าเทมบูได้รับเงินจำนวนสิบปอนด์ เขาก็พยายามที่จะแย่งชิงเงินจำนวนนั้นมา แต่มิสเตอร์มาทิมบาผู้ซึ่งพาเทมบูไปขายฝักข้าวโพด เพื่อนำเงินมาจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนได้นำเงินจำนวนดังกล่าวไปฝากไว้กับอาจารย์ใหญ่ เมื่อพ่อของเทมบูได้ยินเช่นนั้นเขารีบตรงไปหาอาจารย์ใหญ่ โดยหวังว่าอาจารย์ใหญ่จะมอบเงินจำนวนนั้นให้แก่ตน ในที่สุดเขาก็ไม่สามารถได้รับเงินจำนวนนั้น เพราะอาจารย์ใหญ่ไม่ยอมคืนเงินให้แก่เขา ดังนั้นพ่อของเทมบูจึงกล่าวหาว่าอาจารย์ใหญ่เป็นขโมย การกระทำของพ่อแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของความเป็นพ่อมาบังคับลูกของตนเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนเองต้องการ

“ ‘Then you have taken my money,’ my father told the headmaster.
‘That money belongs to me. Tambudzai is my daughter, is she not? So isn’t it my money?(...)’

‘I have not stolen your money,’ he said. (...)’

The argument grew so heated that Mr Matimba was called in, to give evidence and also to be prosecuted.

‘He is the real thief,’ said my father. (...)’¹⁵

¹³ Ibid., p. 18.

¹⁴ Joyce Moss and Lorraine Valestuk, *World Literature and Its Time: Profiles of Notable Literary Works and the Historical Events That Influenced Them 4 Vol* (Detroit: Gale Group, 2000), p. 298.

การที่พ่อของแอมบูกล่าวหาอาจารย์ใหญ่ว่าเป็นขโมยเป็นเพราะตามประเพณีแล้ว ผู้ชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินและสมาชิกทุกคนในครอบครัว ดังนั้นเมื่อแอมบูสามารถหาเงินมาได้ เงินจำนวนดังกล่าวจึงต้องตกเป็นของพ่อตามประเพณีปฏิบัติ ส่วนอาจารย์ใหญ่กลับไม่ได้คิดเช่นนั้น เขาคิดว่าเงินจำนวนนี้สมควรที่จะเป็นของแอมบู เพราะเธอเป็นผู้ที่หามาได้ด้วยตนเอง ดังนั้นเธอจึงเป็นเจ้าของเงินอย่างถูกต้องตามหลักความคิดสากล มิใช่ตามความเชื่อในวัฒนธรรมโซนาที่แสดงออกมาในรูปของประเพณีปฏิบัติ จะเห็นได้ว่า การถกเถียงกันระหว่างพ่อและอาจารย์ใหญ่มาจากฐานความคิดที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม อำนาจของพ่อไม่สามารถใช้กับคนอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวได้

ทั้งแอมบูและพี่ชายต่างก็รู้ว่า วัฒนธรรมของชนพื้นเมืองโซนาให้ความสำคัญแก่เพศชาย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเหลื่อมล้ำทางเพศ แอมบูเล่าให้ผู้อ่านฟังถึงความตระหนักรู้ของนฮาโมในภาระหน้าที่ที่จะต้องดูแลเธอและพวกน้องๆต่อไป ถ้าหากพวกเขาไม่ได้รับการศึกษา จะเห็นได้ว่า นฮาโมจะได้รับการถ่ายทอดอำนาจในการปกครองดูแลสมาชิกในครอบครัวต่อจากพ่อในอนาคต เมื่อเขารู้ว่าข้าวโพดที่แอมบูปลูกไว้ เพื่อนำไปขายเป็นเงินสำหรับจ่ายเป็นค่าเล่าเรียนให้แก่ตนเองออกดอกออกผลอย่างดี เขาก็เกิดความอิจฉา เพราะเขาไม่ต้องการให้แอมบูมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น เมื่อแอมบูหมดโอกาสที่จะได้เรียนหนังสือ เธอจะต้องพึ่งพาเขาดังนั้นเขาจึงขโมยข้าวโพดของแอมบูไปให้เด็กผู้หญิงผู้ซึ่งเป็นเพื่อนนักเรียนของแอมบู จะเห็นได้ว่าสิ่งที่นฮาโมกระทำต่อแอมบูไม่แตกต่างไปจากที่พ่อกระทำต่อเธอ การที่ผู้แต่งกำหนดให้นฮาโมเป็นผู้ขโมยข้าวโพดของเธอ เป็นการล้อกันในเรื่องอำนาจของพ่อที่ส่งต่อมาสู่ลูกชาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดอำนาจแบบชายเป็นใหญ่ตามความเชื่อในวัฒนธรรม เมื่อพ่อไม่สามารถหยุดยั้งการปลูกข้าวโพดของแอมบูได้ นฮาโมจึงใช้อำนาจของพ่อที่ยังไปไม่ถึงเขาในฐานะผู้สืบทอดมรดกมายับยั้งแอมบูแทนพ่อ

เมื่อแอมบูไปถึงโรงเรียนรุติวี เพื่อนผู้หญิงของเธอเล่าให้เธอฟังถึงเรื่องที่พี่ชายของเธอนำข้าวโพดที่เธอปลูกไว้ไปให้พวกเขา ดังนี้

¹⁵ Tsitsi Dangarembga, *Nervous Conditions* (New York: Seal Press, 1989), p. 30.

“‘We think of you,’ said Nyari, who had been my best friend, as I threw my pada. ‘Especially when Nhamo gives us mealies’, she said with a sigh, ‘They are fun to roast after class. If only you were here.’

The blood prickled under my skin. I hopped precariously into square number eight.

‘You are out,’ said, Chitsva. ‘You did not kick the pada.’

‘Nhamo gave you maize?’ I asked on one leg in square number eight.

‘Lots of times,’ Nyari assented .”¹⁶

ทันทีที่แถมบูร์วานฮาโมนำข้าวโพคของเธอไปให้เพื่อนผู้หญิง เธอก็รู้สึกโกรธเขาอย่างมาก เธอรู้ว่าเขาต้องการให้เธอหมดโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน เพื่อที่เขาจะได้กคจีเธอ จากกรณีเรื่องการขโมยข้าวโพคโดยนฮาโม เราจะเห็นได้ว่า แท้จริงแล้วผู้หญิงถูกทำให้อยู่สถานะที่ต้องพึ่งพาผู้ชาย มิใช่ว่าผู้หญิงเกิดมาโดยที่มีสถานภาพที่อ่อนแอ และต้องพึ่งพิงผู้ชายมาก่อน หากแต่ผู้ชายเป็นผู้สร้างความอ่อนแอให้แก่ผู้หญิงโดยการกคจี

4.1.2 ผู้หญิงกับการถูกจำกัดพื้นที่

จากการเรียนรู้ความหมายของความเป็นชายและความเป็นหญิงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ทำให้มองเห็นถึงการจัดแบ่งพื้นที่ระหว่างผู้ชายและผู้หญิงโดยอาศัยบทบาทหน้าที่ พื้นที่ในครัวเรือนเป็นพื้นที่ที่สร้างความหมายของความเป็นหญิง เพราะผู้หญิงมีหน้าที่ในการหุงหาอาหารเพื่อสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้พื้นที่ในบ้านยังเป็นพื้นที่ของผู้หญิงในการทำกิจกรรมประจำวัน อาทิ ซักผ้า ทำความสะอาดบ้าน ซึ่งเป็นงานประจำของผู้หญิง ในบ้านยังมีพื้นที่ของผู้ชายรวมอยู่ด้วย ในขณะที่ผู้หญิงปรุงอาหาร ผู้ชายก็เป็นฝ่ายนั่งรอหรือทำกิจกรรมอย่างอื่นในระหว่างรอรับประทานอาหาร ถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งพื้นที่ระหว่างเพศชายและเพศหญิงก็ตาม แต่สำหรับพวกเขาแล้ว พวกเขามิได้ถูกกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตนเองในบ้านอย่างเคร่งครัดเนื่องจากยังอยู่ในช่วงวัยเด็ก

เมื่อเวลาผ่านไป สภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยหนุ่มสาวทำให้เกิดการแบ่งแยกพื้นที่ระหว่างผู้ชายและผู้หญิง นอกจากนี้อิทธิพลของขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี รวมทั้งสถานภาพทางชนชั้นได้เข้ามาควบคุมพื้นที่ โดยทำหน้าที่แบ่งแยกความเป็นชายและความ

¹⁶ Ibid., p. 22.

เป็นหญิง แต่เดิมนักผู้หญิงอาจจะนอนเล่นกับเด็กชายในทุ่งนาได้โดยไม่ถูกดำเนินคดี ดังเช่นเฟอคอส และเพื่อนชายของเธอในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* แต่เมื่อเธอเริ่มโตเป็นสาว การกระทำดังกล่าวกลายเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เธอถูกกำหนดให้อยู่แต่ในบริเวณบ้าน เพื่อป้องกันปัญหาทางเพศที่จะเกิดขึ้น ในขณะที่เพื่อนชายของเธอยังคงสามารถปรากฏตัวในพื้นที่นอกบ้านได้ตามปกติ การถูกจำกัดพื้นที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการกดขี่ทางเพศ เพราะผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกห้ามมิให้ออกไปนอกบ้าน แทนที่จะเป็นฝ่ายชายเสียเอง พื้นที่ของผู้หญิงจึงแคบลงกว่าพื้นที่ของผู้ชาย จะเห็นได้ว่า การถูกจำกัดพื้นที่ของผู้หญิงทำให้ผู้หญิงได้เรียนรู้สถานภาพทางเพศ และความหมายของความเป็นหญิงผ่านการจัดระเบียบพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาการของตนเองจากวัยเด็กสู่วัยสาว

การแบ่งพื้นที่ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัว เกิดจากการแบ่งงานกันทำโดยคำนึงถึงเพศสภาพเป็นหลัก ผู้หญิงมีหน้าที่ดูแลครอบครัวในเรื่องการหุงหาอาหาร ทำงานบ้าน เลี้ยงดูและปรนนิบัติรับใช้สามี การหาเลี้ยงครอบครัวเป็นหน้าที่ของผู้ชาย ดังนั้นพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในบ้านจึงเป็นของผู้หญิง ส่วนพื้นที่นอกบ้านที่เป็นโลกสาธารณะเป็นของผู้ชาย ในครอบครัวผู้หญิงถูกจำกัดพื้นที่ให้ดำรงตนอยู่แต่ภายในบ้าน ผู้ชายกลับสามารถปรากฏตัวตนได้ทั้งในโลกส่วนตัวในฐานะหัวหน้าครอบครัว และโลกสาธารณะ โลกส่วนตัวของผู้หญิงเป็นโลกที่ตัดขาดจากเรื่องของส่วนรวม ผู้หญิงไม่มีโอกาสรับรู้เรื่องราวของโลกภายนอก นอกจากวุ่นวายอยู่กับภาระหน้าที่ภายในบ้านจนกระทั่งตนเองมีสถานภาพไม่แตกต่างไปจากทาสในบ้าน

ในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* จะเห็นได้ว่า แม่ของห่านต้องอดทนต่อการทำหน้าที่ของภรรยาและมารดาภายในครอบครัว เธอไม่เคยได้ลิ้มลองความสงบสุขที่แท้จริงแม้แต่สักวัน นับตั้งแต่วันที่เธอแต่งงาน เธอต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูลูกๆและทำงานบ้านทุกอย่างเพียงลำพัง ตัวบทของนวนิยายเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของแม่ที่ดำเนินอยู่ตั้งแต่เช้าจรดค่ำ การวุ่นวายอยู่กับลูกๆและงานบ้านเป็นเรื่องปกติของเธอ ตัวตนที่แท้จริงของเธอดำรงอยู่แต่ภายในบ้านเท่านั้น พื้นที่ในโลกสาธารณะสำหรับแม่เป็นเพียงพื้นที่สำหรับการจับจ่ายซื้อของเพื่อนำมาประกอบอาหาร หรือดูแลรับใช้สมาชิกในครอบครัว เช่น การนำเงินไปใช้หนี้ที่กู้ยืมมา เพื่อนำมาจุนเจือครอบครัว เป็นต้น ดังนั้นพื้นที่ในโลกสาธารณะจึงไม่ใช่พื้นที่ของแม่ แต่เป็นพื้นที่ของพ่อ

การกลับมาเยี่ยมบ้านของพ่อนานๆครั้ง และมีเพศสัมพันธ์กับแม่ที่บ้านจนทำให้แม่ตั้งครรภ์ บอกให้รู้ถึงตำแหน่งแห่งที่ของแม่ซึ่งมีอยู่ในบ้าน ในขณะที่ตัวตนและพื้นที่ของพ่ออยู่นอกบ้าน ซึ่งเป็นโลกสาธารณะ

*"Indeed, the father's rare visits home and the mother's regular manifestations of those rare visits had combined to offer an example of unparalleled fecundity even in that village of fecund women, where every gathering, at the water pump, market stalls or provisions shop, invariably threw up a clutch of." rounding bellies in varying stages of roundedness."*¹⁷

จะเห็นได้ว่า ในพื้นที่ของโลกส่วนตัว แม่ของห่านมีสถานภาพเป็นเพียงทาสในบ้านที่ต้องคอยปรนนิบัติสามีด้วยความจงรักภักดี รวมทั้งดูแลความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัว อย่างไรก็ตาม แม้แต่ร่างกายของแม่ก็ถือว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัว ซึ่งถูกสงวนไว้สำหรับพ่อในฐานะที่เป็นภรรยา และสำหรับลูกในฐานะที่เป็นแม่

ถึงแม้ว่าพื้นที่ในครัวเรือนจะเป็นพื้นที่ของผู้หญิง และเป็นพื้นที่ในโลกส่วนตัวที่มีความสำคัญต่อสมาชิกในครอบครัว แต่พื้นที่แห่งนี้ก็เกี่ยวพันกับอำนาจของพ่อ ถึงแม้ว่าแม่ของห่านจะมีอำนาจในการจัดการเรื่องหุงหาอาหาร แต่จุดประสงค์ในการประกอบอาหารมิใช่เพื่อตนเองเป็นหลัก แต่เพื่อสามีและลูกๆ ถ้าหากเธอละเลยการประกอบอาหาร โดยมีสาเหตุมาจากความขุ่นเคืองใจหรือความไม่พอใจ ผลที่จะตามมาก็คือตนเองจะต้องถูกสามีลงโทษ จะเห็นได้ว่า ชะตากรรมของแม่กลายเป็นชะตากรรมของห่านในอนาคต เธอเรียนรู้ความหมายของความเป็นหญิงมาจากแม่อีกทอดหนึ่ง เช่น การปรนนิบัติรับใช้สามี การทำครัว งานครัวของแม่เป็นงานอย่างหนึ่งที่คุ้นตาสำหรับห่าน ในเวลาที่พ่ออยู่บ้าน พื้นที่ภายในบ้านกลายเป็นพื้นที่ของพ่อ ดังนั้นแม่จึงเตรียมอาหารไว้สำหรับพ่อเป็นหลัก แต่ในเวลาที่ไม่อยู่พื้นที่ในบ้านก็กลายเป็นพื้นที่ของแม่ แม่จึงมีโอกาสดูแลเตรียมอาหารให้ลูกกินพร้อมทั้งแบ่งปันอาหารตามสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน

*"The mother had, on one occasion, appeared later, after the father left the house, with a plate of bread sprinkled generously with sugar and a bottle of F & N Orange Crush, uncapped to yield exactly six equal portions, to comfort the children and unhuddle them."*¹⁸

การแบ่งปันอาหารในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันแสดงให้เห็นว่า แม่ของห่านให้ความสำคัญแก่ลูกๆทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งโอกาสที่ลูกจะได้กินอาหารในสัดส่วนเช่นนี้มีไม่บ่อยนัก

¹⁷ Catherine Lim, *The Bondmaid*, p.12.

¹⁸ Ibid., p. 8.

จะเห็นได้ว่า เมื่อไรก็ตามที่พ่ออยู่บ้าน การแบ่งปันอาหารตามสัดส่วนที่เท่าเทียมกันจะไม่เกิดขึ้น เพราะแม่จะแบ่งปันอาหารให้พ่อมากกว่าพวกลูกๆ เพื่อเอาใจพ่อนั่นเอง

ถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งเขตพื้นที่ภายในบ้านสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย เช่น กำหนดให้พื้นที่ในครัวเรือนเป็นของผู้หญิง อย่างไรก็ตาม หานและพวกพี่ๆสามารถนอนหลับบนเตียงนอนเดียวกันได้อย่างมีความสุข โดยปราศจากการกีดกันหวงห้าม ซึ่งมีสาเหตุมาจากความแตกต่างระหว่างเพศ ก่อนที่หานจะถูกขายให้กับตระกูลวู เธอเคยมีชีวิตที่เป็นสุขอยู่ในบ้านของตนเอง ในตอนกลางคืนเธอนอนหลับอยู่บนเตียงเดียวกันกับพี่น้องของเธอ ไม่มีการแบ่งแยกพื้นที่ตามเพศ เนื่องจากทุกคนยังอยู่ในวัยเด็ก หานและพี่น้องของเธอนอนกันอย่างมีความสุข ถึงแม้ว่าที่นอนของพวกเขาจะไม่สะดวกสบายเท่ากับของพ่อแมก็ตาม

“THE CHILD HAN WAS ABOUT TO BE TAKEN AWAY.

*Just now, in the darkness of dawn, she lay asleep with her five brothers and sisters on the large plank bed, in an enormous entanglement of arms, legs, pillows, bolsters and small possessions impossible to unclutch even in sleep – (...)*¹⁹

การนอนด้วยกันอยู่บนเตียงเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมสำหรับพี่น้องที่โตเป็นหนุ่มสาว ถึงแม้ว่าจะเป็นพี่น้องกันแต่ก็ไม่ควรกระทำ เพราะถือว่าน่าเกลียด ความแตกต่างทางเพศและความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย เป็นเครื่องกำหนดพื้นที่สำหรับผู้หญิงและผู้ชายให้แยกจากกัน トラบโดที่พวกเขาอยู่ในวัยเด็ก การแบ่งแยกพื้นที่ตามเพศสำหรับการนอนก็ยังคงไม่เกิดขึ้น

ในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* ความเป็นหญิงของเฟอคอสทำให้เธอต้องเรียนรู้งานหลายอย่างจากแม่ หน้าที่ในวัยเด็กของเธอคือช่วยแม่ทำงานบ้าน ตักน้ำ แยกปุ๋ยคอกไปยังทุ่งนา จะเห็นได้ว่า พื้นที่ในการทำงานของเธอมีขอบเขตอยู่ในอาณาบริเวณบ้าน กล่าวคือ ที่ตั้งของบ่อน้ำ และพื้นที่บริเวณทุ่งนาต่างก็อยู่ไม่ไกลจากบริเวณบ้านของเธอ ตัวตนของเธอตกอยู่ในสายตาของแม่ โดยตลอด ที่สำคัญคือ วัยเด็กของเธอทำให้แม่ไม่ต้องคอยกังวลเรื่องเพศวิถีสักเท่าไรนัก อย่างไรก็ตาม เพศสภาพของความเป็นหญิงยังคงสร้างความวิตกในเรื่องความปลอดภัยจากการถูกลูกคามและล่วงละเมิดทางเพศให้แก่แม่อยู่ดี

¹⁹ Ibid., p. 5.

เมื่อเฟอคอสเริ่มโตขึ้น เธอถูกจำกัดพื้นที่ให้ดูแลรับผิดชอบงานบ้านแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบงานในทุ่งนาอีกต่อไป ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะเธอเริ่มโตเป็นสาวแล้ว แม่ของเธอกำหนดพื้นที่ในการทำงานของเธอ เพราะไม่ต้องการให้เธอออกไปพ้นสายตา

“But my mother no longer sent me to the fields. Before the sun had started to appear in the sky, she would nudge me in the shoulder with her fist so that I would awaken, pick up the earthenware jar and go off to fill it with water. Once back, I would sweep under the animals and then make rows of dung cakes which I left in the sun to dry. On baking day I would knead dough and make bread.

To knead the dough I squatted on the ground with the trough between my legs. (...) The heat of the oven was full on my face, singeing the edges of my hair.”²⁰

การปรับเปลี่ยนสถานภาพจากวัยเด็กไปสู่วัยสาวสะท้อนให้เห็นถึงการจำกัดพื้นที่โดยสังคมเป็นผู้กำหนด แต่เดิมเฟอคอสไม่ต้องกังวลในเรื่องของตำแหน่งแห่งที่ในโลกสาธารณะ เธอสามารถที่จะทำงานบ้านหรือทำกิจกรรมต่างๆได้ในโลกสาธารณะ แม่ของเธอก็ไม่ต้องคอยระมัดระวังเกี่ยวกับปัญหาทางเพศมากนัก ครั้นเมื่อเธอเริ่มโตเป็นสาว ความวิตกกังวลของแม่ในเรื่องดังกล่าวก็เพิ่มมากขึ้น เพื่อความปลอดภัยจากการถูกคุกคามและล่วงละเมิดทางเพศ แม่ของเธอจึงจำกัดพื้นที่สำหรับเธอในการปรากฏตัวตนเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว และเพื่อความปลอดภัยของตัวเองในทางตรงกันข้าม เด็กผู้ชายยังคงสามารถปรากฏตัวตนทั้งในพื้นที่ภายในบ้านและในพื้นที่โลกสาธารณะโดยไม่มีการจำกัดพื้นที่ แม้กระทั่งเมื่อพวกเขาก้าวเข้าสู่วัยหนุ่มแล้วก็ตาม

ในวัยเด็กเฟอคอสเคยนึกฝันว่าตนเองจะมีโอกาสออกไปนอกบ้าน เพื่อไปท่องเที่ยวกับลุงของตนเองบ้าง ทุกครั้งที่ลุงมาบ้าน เขาจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโลกภายนอก ชีวิตในเมืองหลวงที่สะดวกสบายและทันสมัย เรื่องเล่าของลุงสร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่เฟอคอสอย่างมาก ความกระตือรือร้นที่อยากจะออกไปสู่โลกภายนอกปรากฏให้เห็นในฉากที่ลุงของเธอเตรียมตัวจะเดินทางกลับ เฟอคอสจะกุกกูกออาสาช่วยจัดเตรียมสิ่งของและรู้สึกตื่นเต้นราวกับว่า ตนเองจะได้ออกไปกับลุงด้วย เฟอคอสเล่าถึงความรู้สึกในเวลานั้น ดังนี้

²⁰ Nawal El Saadawi, *Woman at Point Zero*, p. 14.

“When my uncle would clamber into the train, and bid me farewell, I would cry and beg him to take me with him to Cairo. But my uncle would ask, ‘What will you do in Cairo, Firdaus?’ And I would reply: ‘I will go to El Azhar and study like you.’ Then he would laugh and explain that El Azhar was only for men.”²¹

เฟอคอสแสดงท่าทีที่ตื่นเต้นดีใจจนออกนอกหน้า เมื่อลุงของเธอจะเดินทางกลับบ้าน ทั้งๆที่รู้ว่าแท้จริงแล้วเธอไม่มีโอกาสที่จะได้ออกไปกับเขา แต่เธอก็อดที่จะตื่นเต้นไม่ได้ เราจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของอิสลามที่กำหนดพื้นที่ของผู้หญิงให้อยู่แต่ในบ้าน และพื้นที่ของผู้ชายให้อยู่ได้ทั้งในบ้านและในโลกสาธารณะ ทำให้ผู้หญิงอย่างเฟอคอสอยากที่จะออกมาสู่โลกภายนอกบ้าง เพราะเธอเกิดความเบื่อหน่ายชีวิตในบ้าน จากการใช้ชีวิตที่เฮลล์ ซัคคาวิสร้างจากนี้ซึ่งมองดูเป็นเพียงฉากเล็กๆ เท่านั้น เป็นเพราะเธอคิดว่าการใช้ชีวิตที่ท่าภายนอกบ้านคือความฝันของผู้หญิงมุสลิม

ในนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* จะเห็นได้ว่า แทมบูเกิดมาท่ามกลางความยากจน เธอรับรู้ถึงตัวตนของแม่ผู้เป็นหญิงโซนา แม่มีภาระที่ยิ่งใหญ่ภายในครอบครัว ต้องตรากตรำงานอย่างหนัก ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจให้กับงานในหน้าที่ ชีวิตของแม่ผูกติดอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูลูก และงานด้านการเกษตร ที่เป็นไปตามบทบัญญัติในวัฒนธรรมโซนาที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในฐานะภรรยา คือ เลี้ยงลูก และทำงานด้านการเกษตร แม่ไม่มีโอกาสคบค้าสมาคมกับใคร แทมบูเรียนรู้งานบ้านและงานเกษตรจากแม่ของเธอ ทั้งตัวเธอ แม่ และน้องๆต่างช่วยกันทำงานอย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่า แม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตซ้ำความเป็นหญิง และทำหน้าที่ถ่ายทอดสิ่งนี้มาสู่ลูกสาวของเธอ ทั้งแทมบูและน้องๆต้องเรียนรู้งานดังกล่าว เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นแม่บ้านในอนาคต

ถึงแม้ว่างานครัวเรือนจะเป็นงานที่หนักสำหรับเด็กผู้หญิงอย่างแทมบู แต่เธอก็ชื่นชอบและสนุกสนานกับการเตรียมอาหาร อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า เมื่อมีแขกซึ่งเป็นบุคคลสำคัญมาเยี่ยมบ้าน แทมบูจะต้องเหน็ดเหนื่อยกับการประกอบอาหารที่มีไก่เป็นส่วนประกอบในมื้อนั้นอย่างมาก แทมบูไม่สามารถหลีกเลี่ยงการประกอบอาหารที่มีไก่เป็นส่วนประกอบได้ เพราะอาหารมื้อนั้นถูกจัดเตรียมสำหรับแขกพิเศษนั่นเอง ถึงแม้ว่าเธอจะมีความคุ้นเคยกับงานครัวเรือนที่ได้รับการถ่ายทอดจากแม่มาเป็นอย่างดี แต่เธอก็กลับเกลียดชังการประกอบอาหารที่ต้องมีไก่เป็นส่วนประกอบ เนื่องจากอาหารมื้อนั้นเป็นอาหารที่เธอถูกบังคับและขังขี้ดให้ต้องจำยอมและฝืนใจ

²¹ Ibid., p. 16.

ทำ นอกจากนี้ความรู้สึกต่อต้านการต้อนรับแขกพิเศษด้วยอาหารที่ทำมาจากไก่ ทำให้เธอไม่รู้รู้สึกสนุกกับการประกอบอาหาร เพราะแขกพิเศษที่เธอล่าวถึงคือ บาบามูกูรูและพี่ชายของเธอ ความรู้สึกต่อต้านดังกล่าวเกิดจากความหมั่นไส้ที่ทุกคนปฏิบัติต่อพี่ชายราวกับเป็นวีรบุรุษ อย่างไรก็ตามก็ดี แท้จริงแล้วงานครัวเป็นงานที่แสดงออกถึงการกดขี่ผู้หญิงรูปแบบหนึ่ง และเป็นงานของผู้หญิงที่ต้องทำภายในบ้านเพื่อรับใช้สมาชิกในครอบครัว

“(...) I enjoyed preparing the food when the messier aspects had been taken care of. I hummed as I shredded the covo into the pot, was pleased when the chickens came to peck up the stray pieces, cleaning up the place without the threat of being caught and prepared themselves! How I hated the whole process of enlisting Netsai’s help to head off the bird’s escape, growing irritable as I lunged for its wings and clutched empty air until finally I caught it, protesting and cacking in its strident voice until, sensing the inevitable, it was quiet. Nor could I bear the smell of blood that threatened to suffocate when boiling water was poured over the headless bird to loosen its feathers.”²²

จะเห็นได้ว่า พื้นที่ในครัวเรือนเป็นพื้นที่ของผู้หญิงอย่างแท้จริง ทั้งแม่และแถมบูต่างก็ทำหน้าที่ประกอบอาหารสำหรับสมาชิกในครอบครัว ในฐานะของลูกสาวแถมบูจึงได้รับการถ่ายทอดงานครัวเรือนมาจากแม่ การทำงานครัวของแถมบูเป็นหน้าที่ที่มีอยู่ในบัญญัติของวัฒนธรรมโซนา ซึ่งกำหนดให้ผู้หญิงโซนาปฏิบัติหน้าที่หลักสองอย่างคือ เลี้ยงลูก ซึ่งหมายถึงการดูแลครอบครัวและทำงานบ้านรวมทั้งการทำงานเกษตรเพื่อช่วยสามีสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

ก่อนที่แถมบูจะมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนที่มิชชันนารี เธอต้องช่วยพ่อแม่ทำงานทั้งในและนอกบ้าน งานในบ้านคืองานของแม่บ้าน ส่วนงานนอกบ้านคืองานในพื้นที่ทำการเกษตรซึ่งอยู่ในอาณาบริเวณบ้านของเธอ ไม่ใช่งานในโลกสาธารณะ แถมบูเล่าให้ผู้อ่านฟังเกี่ยวกับงานของเธอ ดังนี้

“(...) Before it was fully light I would be on my way to the river and then returning along the footpath through the trees and past other homesteads, where the women were just walking, my water-drum balanced on my head-pad

²² Tsitsi Dangarembga, *Nervous Conditions*, pp. 11-12.

*of leaves and green twigs, and the drum not quite full because when it was full it was too heavy for me to lift on to my head without help. ..., I made the fire, swept the kitchen and boil did water for washing and for tea.(...) At about ten o'clock, which I judged by the height and heat of the sun, I would go to the family fields to work with my mother, sometimes my father and, in the afternoons after school, my brother."*²³

แทมบูต้องรับผิดชอบต่องานของตนเองในพื้นที่ภายในบ้านและพื้นที่นอกบ้าน ซึ่งหมายถึงพื้นที่การเกษตรซึ่งเป็นที่ดินทำกินของครอบครัว อย่างไรก็ตาม พื้นที่นอกบ้านก็ยังคงเป็นพื้นที่ส่วนตัวของครอบครัว ดังนั้นแทมบูจึงแบกรับภาระงานบ้านและงานเกษตรไปพร้อมๆกัน และเป็นพื้นที่สำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่จะต้องช่วยกันทำมาหากินมิใช่คนใดคนหนึ่งเท่านั้น จะเห็นได้ว่า การกำหนดหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวในเรื่องการช่วยกันทำมาหากินนี้ มาจากบรรทัดฐานวัฒนธรรมโชนาที่กำหนดให้ภรรยาและลูกต้องช่วยสามีทำงานเกษตร นอกเหนือจากการทำงานบ้าน ถึงแม้ว่าทั้งแทมบูและฮาโมต้องช่วยครอบครัวทำการเกษตร แต่ฮาโมก็ไม่ชอบทำงานประเภทนี้ เขามองว่างานเกษตรคืองานของคนชั้นล่างและเป็นงานของผู้หญิง ในเมื่อผู้หญิงเป็นชนชั้นล่าง พวกเขาจึงต้องมาเพาะปลูก อย่างไรก็ตาม ทั้งแทมบูและแม่ถือว่าเป็นผู้ที่มีความหมายต่อครอบครัว เพราะเป็นผู้ช่วยสร้างรายได้ของครอบครัว ซึ่งผิดกับฮาโม พ่อคอส และแม่ของเธอที่เป็นเพียงผู้พึ่งพา มิใช่ผู้ที่มีส่วนเสริมสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอย่างชัดเจนเหมือนกับแทมบูและแม่

แทมบูเล่าว่า ในวัยเด็กพวกเขาไม่ได้ถูกจำกัดพื้นที่ในการปรากฏตัวตน พวกเขามีตำแหน่งแห่งที่อยู่ในบริเวณใดก็ได้ แต่สำหรับพวกเขาผู้หญิงจะถูกจัดวางตำแหน่งของตัวตนในพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้ จากการบอกเล่าของเธอทำให้มองเห็นว่า ไม่มีการจำกัดพื้นที่สำหรับเด็กในสังคมพื้นเมืองโชนา พวกเขาไม่มีอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ เมื่อพวกเขาเข้าสู่วัยหนุ่มสาว พวกเขาจะถูกแบ่งแยกพื้นที่ในการดำรงตนตามเพศภาวะของตนไว้อย่างชัดเจน

จากการบอกเล่าของแทมบูในเรื่องพื้นที่ทำให้มองเห็นได้ว่าการแบ่งเขตพื้นที่ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมีนัยสำคัญทางด้านการเมือง ซึ่งเป็นไปตามระบอบปีตาธิปไตย ตัวละครแทมบูกล่าวว่า ลักษณะพื้นที่ของผู้หญิงบริเวณลำธารมีความแตกต่างจากของผู้ชาย กล่าวคือ พื้นที่บริเวณลำธารของผู้หญิงคือยกกว่าของผู้ชายเนื่องจากมีความตื้นเขิน ระดับน้ำในบริเวณนี้สูงเพียงแค่เข่าของแทมบูเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่เหมาะแก่การอาบน้ำ อีกทั้งลักษณะโดยทั่วไปของพื้นที่ยังเหมาะที่จะเป็น

²³ Ibid., p. 20.

สถานที่สำหรับทำงานบ้านของผู้หญิงคืองานซักผ้า ราวกับว่ามีใครออกแบบพื้นที่มาให้ผู้หญิง โดยเฉพาะ ผิดกับพื้นที่ของผู้ชายที่อยู่ลึกลงไป ซึ่งเอื้อประโยชน์แก่ผู้ชายในการอาบน้ำ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีสายน้ำที่เย็นสบายกว่า ผู้ชายจึงสามารถอาบน้ำได้อย่างสะดวกสบายกว่าผู้หญิง จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะออกมาปรากฏกายในชุมชนของตนเอง แต่พื้นที่ในชุมชนของพวกเธอก็ยังถูกจำกัดขอบเขตโดยสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอคติทางเพศ การที่ผู้หญิงชอบทำงานบ้านออกมาทำในชุมชนใกล้บ้านยังชี้ให้เห็นถึงสถานภาพของพวกเธอ ในฐานะผู้รับใช้สามีและครอบครัวอย่างเห็นได้ชัด การจำกัดพื้นที่ของผู้หญิงในชุมชนนอกจากจะแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางเพศสภาพแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงการกีดกันทางเพศในฐานะที่ผู้ชายเป็นผู้ควบคุมภาระหน้าที่ของผู้หญิง ในขณะที่ผู้ชายมีอิสระเสรีภาพในการดำรงอยู่ในชุมชนดังกล่าว ผู้หญิงกลับต้องแบกภาระหน้าที่ในโลกส่วนตัวคิดมาในโลกสาธารณะด้วย

แถมบุเล่าต่อไปอีกว่า ในวัยเด็กเธอกำลังทำท่ายกกับอำนาจปีศาจไปโดยของผู้ชายโดยการลงไปอาบน้ำในลำธารบริเวณเขตน้ำลึก ซึ่งเป็นตำแหน่งแห่งที่สำหรับผู้ชาย เธอมิได้กระทำต่อหน้าผู้อื่น แต่เลือกกระทำในเวลาที่ไม่มีการเดินผ่าน

“Nevertheless, when I was feeling brave, which was before my breasts grew too large. I would listen from the top of the ravine and, when I was sure I had felt no one coming, run down to the river, slip off my frock, which was usually all that I was wearing, and swim blissfully for as long as I dared in the old deep places.”²⁴

จะเห็นได้ว่า แถมบุกล้าฝ่าฝืนกฎของชุมชนในหมู่บ้าน แต่ก็ยังเป็นเพียงช่วงวัยเด็กเท่านั้น และเป็นการกระทำที่แอบแฝง อยากรู้ก็ตาม เมื่อเธอโตขึ้น เธอก็ไม่กล้าลงไปว่ายน้ำในบริเวณนี้ เพราะเธออาจจะถูกล่วงละเมิดทางเพศ นอกเหนือจากถูกตำหนิในเรื่องการฝ่าฝืนนี้

จากการเรียนรู้ความหมายของความเป็นหญิงในพื้นที่ในบ้าน โดยอาศัยการอบรมสั่งสอนและการเลียนแบบจากการปฏิบัติของแม่ จะเห็นได้ว่า ความหมายของผู้หญิงคือผู้รับใช้สามีหรือพ่อ รวมทั้งผู้ดูแลภาระงานต่างๆภายในบ้าน ตลอดจนผู้รับใช้สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ดังนั้น ผู้หญิงจึงเปรียบเสมือนทาสรับใช้ในบ้าน ซึ่งสามารถดูได้จากบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การจัดแบ่งเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบของผู้หญิง เกิดจากการมอบหมายงานของพ่อแม่ซึ่งมีทั้งที่ถูก

²⁴ Ibid., p. 4.

สามารถที่จะเลือกทำ หรือบังคับให้ทำ รวมทั้งขังเย็บคให้ทำ ถึงแม้ว่างานที่ลูกสามารถเลือกได้จะเป็นงานที่ต้องทำโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ลูกก็จะรู้สึกพึงพอใจ เพราะอย่างน้อยตนเองยังมีอิสระในการเลือก แต่งานที่ลูกบังคับหรือขังเย็บคให้ทำ ลูกจะรู้สึกอึดอัดไม่พอใจ และอาจจะต่อต้านอยู่ในใจ ดังนั้นการจัดระเบียบพื้นที่โดยกำหนดบทบาทหน้าที่มาให้ลูก เช่น การล้างเท้าให้พ่ออย่างที่เฟอคอสทำ ผู้เป็นลูกสาวจึงเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อพ่อ เพราะถูกแม่บังคับ และถูกสวมบทบาทหน้าที่แทนแม่ซึ่งเป็นบทบาทของทาสรับใช้สามีในบ้าน นอกจากนี้บทบาทหน้าที่ของผู้หญิงยังสัมพันธ์กับพื้นที่ในบ้านอย่างเห็นได้ชัด เพราะทั้งหน้าที่ในการปรนนิบัติดูแลรับใช้สามีและคนในครอบครัว รวมทั้งทำงานบ้านล้วนเป็นบทบาทที่อยู่ภายในบ้านทั้งสิ้น การแบกรับภาระหน้าที่เหล่านี้ทำให้ภรรยาและลูกสาวเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายจำเจ ดังนั้นพวกเขาจึงหาโอกาสที่จะออกไปสู่โลกภายนอก อย่างไรก็ดี ส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการจัดแบ่งพื้นที่เพื่อสร้างความหมายของความเป็นชายและความเป็นหญิงคือวัฒนธรรมนั่นเอง การปฏิบัติตามจารีตประเพณี ทำให้ความหมายของความเป็นหญิงดำรงอยู่ต่อไป

4.2 เครือญาติและชุมชน: แหล่งเรียนรู้บทบาทของผู้หญิงต่อจากครอบครัว

หลังจากที่ตัวละครเอกหญิงทั้งสามคือ หานจากนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* เฟอคอสจากนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* และ แทมบู จากนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* พบกับการหักเหของเส้นทางชีวิต จนกระทั่งต้องย้ายออกจากครอบครัวไปอาศัยอยู่ในที่แห่งใหม่ การไปครั้งนี้ตัวละครเอกต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคต่างๆมากมายที่รออยู่ข้างหน้า ถึงแม้ว่าสาเหตุของการย้ายออกจากครอบครัวจะแตกต่างกัน กล่าวคือ หานถูกแม่พาไปขายให้แก่ตระกูลผู้ตั้งแต่มียุได้สี่ขวบ ส่วนเฟอคอสต้องย้ายไปอยู่กับลุงในกรุงโคโร หลังจากที่พ่อแม่และพี่น้องของเธอเสียชีวิตลง รวมทั้งแทมบูที่ต้องย้ายไปเรียนหนังสือแทนพี่ชายของเธอ หลังจากที่เขาเสียชีวิตแล้ว โดยไปอาศัยอยู่กับลุงที่มีชชั้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการดำเนินชีวิตของพวกเธอ ยังคงเป็นเรื่องของระบอบปิตาธิปไตย และอำนาจของตะวันตก ถึงแม้ว่าพวกเธอจะหลุดพ้นจากอำนาจของพ่อไปแล้ว แต่ก็ยังคงตกอยู่ในอำนาจของผู้ชายที่เป็นเครือญาติและเจ้านาย ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ในแต่ละแห่ง เมื่อตัวละครเอกหญิงทั้งสามย้ายไปอยู่ในที่แห่งใหม่ พวกเธอจึงตกอยู่ในอำนาจของบุคคลเหล่านั้น

ถึงแม้ว่าตัวละครเอกทั้งสามจะย้ายไปอยู่ภายใต้การปกครองของบุคคลอื่นที่มีโช่พ่อในช่วงอายุที่แตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่หานที่ย้ายไปตอนวัยเด็ก ส่วนเฟอคอสและแทมบูย้ายไปเมื่อตอนที่ยังตนเองเริ่มโตเป็นสาวแล้ว อย่างไรก็ตาม พวกเธอยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นจึงยอมตกอยู่

ในความดูแลของหัวหน้าครอบครัวต่อไป จะเห็นได้ว่า หาน เฟอคอส และเทมบูต่างก็ถูกนับรวมเข้าเป็นสมาชิกของครอบครัวที่ตนเองไปอาศัยอยู่ด้วย

จากการศึกษานวนิยายทั้งสามเรื่องจะเห็นได้ว่า ตัวละครเอกทั้งสามต้องเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิงในสถานที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีผลต่อพัฒนาการของตัวละครเอกเหล่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจะขอลำดับประเด็นการตกอยู่ในอำนาจของผู้ที่มีอิทธิพล ซึ่งสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง และแสดงให้เห็นถึงอำนาจของเครือญาติและเจ้านายที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกหญิง ดังนี้

4.2.1 ผู้หญิงกับอำนาจของผู้ที่มีอิทธิพล

ในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* เราจะเห็นได้ว่า แม่ของหานหลอกพาห่านไปขายให้แก่ย่าของนายน้อยวูโดยสัญญาว่า ตนเองจะซื้อลูกกวาดที่มีรูปร่างประหลาดคล้ายของเล่นเป็นจำนวนมากให้แก่เธอ ถ้าหากเธอยินยอมไปกับแม่โดยดี เมื่อมาถึงตระกูลวานเริ่มเกิดความหวาดระแวง เธอบอกแม่ว่าตนเองไม่อยากได้ลูกอมแล้ว และขอให้แม่พากลับบ้าน แม่จึงแสร้งบอกเธอว่าจะไปซื้อน้ำดื่มเพื่อดับความกระหาย ความหลงเชื่อในตัวของเธอทำให้เธอยอมรอคอยแม่ตามลำพังที่บ้านตระกูลวาน ในที่สุดแม่ก็ไม่กลับมา ในฉากนี้เรามองเห็นการรับรู้ของหานเกี่ยวกับคำมั่นสัญญาที่หลอกลวงของแม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจของหานในเรื่องความไม่ไว้วางใจต่อผู้อื่น รวมทั้งความรู้สึกโกรธแค้นที่ตนเองถูกหลอก จนกระทั่งทำให้เธอกลายเป็นคนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง และมีจิตใจเด็ดเดี่ยวในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ดี ก่อนที่แม่จะพาห่านไปขาย แม่สร้างความฉงนให้แก่หานอย่างมาก โดยการเรียกให้เธอลุกขึ้นแต่เช้า แล้วจับเธออาบน้ำ พร้อมทั้งสวมใส่ชุดใหม่ แม่จะพิถีพิถันกับการแต่งตัวให้แก่หานมากเป็นพิเศษ เธอเลือกเสื้อผ้าสวยๆ ให้หานใส่ พร้อมทั้งตกแต่งใบหน้าของเธอให้ดูมีเลือดฝาด โดยการนำกระดาษห่อกำยานรูปมาทาแก้มของหานให้เป็นสีแดง หานสงสัยอยู่ในใจว่าวันนี้คือวันที่มีโอกาสพิเศษอะไรกันแน่ เพราะโดยปกติแม่จะอนุญาตให้หานใส่ชุดใหม่ได้เฉพาะในโอกาสปีใหม่เท่านั้น นอกจากนี้ในวันนี้แม่ยังป้อนข้าวกับไข่ให้เธอดีกด้วย ซึ่งในเวลาปกติเธอจะไม่มีโอกาสได้กินไข่เลย จะเห็นได้ว่า แม่ของหานกำลังเปลี่ยนต้นทุนจากเรือนร่างของหานให้กลายเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อที่เธอจะได้เรียกกราคาของหานได้สูงขึ้น

หลังจากที่แม่พาห่านมาถึงตระกูลวาน โยอินซึ่งเป็นหัวหน้าคนรับใช้ก็ทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อส่วนแม่ก็เป็นผู้ขาย ทั้งสองต่อรองราคากันอยู่เป็นเวลานาน โยอินเอาแต่คิดว่าหานเป็นเด็กซุกซมที่ออก

ราคา ส่วนแม่ก็พยายามโก่งราคา หานซึ่งเป็นคนกลางรู้สึกสงสัยว่าพวกเขากำลังทำอะไรกัน ในที่สุดเธอก็รู้ว่าตนเองกลายเป็นสินค้าไปแล้ว จะเห็นได้ว่า หานมีความแตกต่างไปจากน้องสาวของเธอในเรื่องของสถานภาพที่แม่กำหนดให้ น้องสาวสองคนของเธอถูกแม่ยกให้แก่ผู้อื่นเพื่อไปเป็นลูกสาว แต่เธอกลับถูกขายให้แก่ตระกูลวุเพื่อไปเป็นคนรับใช้

เมื่อหานรู้ว่าแม่ทิ้งเธอไว้ที่บ้านตระกูลวุ เธอก็เริ่มแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่าง ๆ นานา แต่การกระทำดังกล่าวของเธอกลับช่วยอะไรเธอไม่ได้ เพราะนอกจากจะไม่มีใครสนใจแล้ว เธอยังถูกลงโทษอีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเธอกลายเป็นสมาชิกของตระกูลวุไปแล้ว

ในการเปลี่ยนผ่านสถานภาพจากลูกสาวมาเป็นคนรับใช้ จะเห็นได้ว่า ลูกสาวอย่างหานและผู้หญิงคนอื่นๆ ที่มาเป็นสาวใช้ได้ผ่านกระบวนการซื้อขาย ซึ่งทำให้มองเห็นได้ว่า พวกเธอเป็นเพียงวัตถุหรือเป็นสมบัติที่มีมูลค่าของครอบครัวที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราได้ นอกจากนี้ยังเป็นวัตถุทางเพศในสายตาของผู้ชาย เมื่อหานย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านของตระกูลวุ เธอยังไม่รู้ว่าจะไปอยู่ที่ไหน หัวหน้าสาวใช้อย่างโซอินจึงทำหน้าที่ในการจัดแบ่งพื้นที่ให้แก่เธอ ในบ้านของตระกูลวุ ซึ่งเป็นตระกูลใหญ่ สาวใช้ต้องแต่งกายตามกฎระเบียบของบ้าน การวางตน การแสดงกิริยามารยาท สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามกระบวนการกลายเป็นคนรับใช้ซึ่งต้องมีการฝึกหัดอบรมกัน เมื่อเธอเรียนรู้ถึงสถานภาพของตนเองที่เปลี่ยนไป เธอจึงปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นคนสงบเสงี่ยม และยอมรับบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อความอยู่รอด เช่น นำปัสสาวะของนายน้อยอยู่ในกระโถนไปเททิ้ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการยอมรับสถานภาพของคนรับใช้ และงานที่ทำอยู่ก็เหมาะสมกับวัยเด็กอย่างหาน

หลังจากที่หานอาศัยอยู่ที่บ้านของตระกูลวุ เธอได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างทางด้านชนชั้นระหว่างสาวใช้และนายจ้าง เดิมทีเธอตกอยู่ในอำนาจของพ่อ แต่ในเวลานี้เธอกลับตกอยู่ในอำนาจของบรรดานายจ้าง ในตระกูลวุหานได้เรียนรู้ถึงอำนาจของนายจ้างที่อยู่เหนือคนรับใช้ผ่านการจัดระเบียบพื้นที่ เมื่ออยู่ที่บ้านเธอสามารถวิ่งเล่นไปที่ใดก็ได้ ไม่มีใครคิดว่ากล่าวเธอ แต่เมื่ออยู่ในตระกูลวุเธอถูกจำกัดพื้นที่โดยผู้มีอำนาจครอบครองพื้นที่ในตระกูลวุ ความแตกต่างทางสถานภาพทำให้เธอถูกคนในบ้านแบ่งแยกพื้นที่ให้อยู่ในส่วนที่เป็นของคนรับใช้เท่านั้น ดังนั้นเธอจึงไม่สามารถมาปะปนกับนายน้อยได้ ถึงแม้ว่าเธอต้องการที่จะเล่นกับเขา แต่สถานภาพของคนรับใช้ที่เป็นชนชั้นล่างทำให้เธอหมดโอกาสดังกล่าว ความแตกต่างระหว่างสถานภาพของลูกสาวในครอบครัวกับคนรับใช้ในตระกูลวุสร้างความขมขื่นใจให้แก่เธออย่างมาก

ในวัยเด็กห่านจดจำได้ว่า ในช่วงเทศกาลไหว้พระจันทร์เธอเคยได้รับโคมไฟที่สวยงามอันหนึ่งจากสปิท-เฟซ ซึ่งเป็นคนรับใช้ปัญญาอ่อน เธอหวังที่จะมอบโคมไฟอันนี้ให้แก่ชายน้อยวู แต่แล้วความหวังของเธอก็จบสิ้นลง เมื่อเด็กผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นลูกพี่ลูกน้องของเธอตรงเข้ามากระชากโคมไฟไปจากมือของเธอ พร้อมทั้งจุดโคมไฟอันนั้น แล้วชักชวนเด็กผู้ชายคนอื่นๆ ให้มาช่วยกันกระทุบโคมไฟจนพังยับเยิน การกระทำของพวกเขาสร้างความตื่นตระหนกและเศร้าใจให้แก่ห่านอย่างมาก เมื่อนายน้อยวูรับปากว่าจะหาโคมไฟอันใหม่มาชดใช้ให้ในภายหลัง เด็กผู้ชายที่เป็นผู้กระชากโคมไฟไปก็ได้แย้งเขา

“Never mind, I’ll give you another one afterwards!”

(...)

“Why did you say that? She’s only a bondmaid.”

The lantern-snatcher, at thirteen the oldest and therefore the most accountable for safeguarding the sanctity of tradition, delivered his rebuke in the gravest of tones. The others shifted and looked at the boy Wu from the corners of their eyes.”²⁵

คำพูดของเด็กที่เป็นลูกพี่ลูกน้องของนายน้อยวู รวมทั้งสายตาของเด็กผู้ชายคนอื่นๆ ในกลุ่มที่แสดงความไม่พอใจนายน้อยวูทำให้เรามองเห็นว่า สถานภาพของสาวใช้ต่ำด้อยอย่างมาก สาวใช้เป็นเพียงทาสรับใช้ที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ไม่มีอารมณืความรู้สึก ความเป็นคนยากจนของห่านทำให้เธอได้รับการดูถูกจากพวกคนรวย จะเห็นได้ว่า มุมมองของเด็กผู้ชายกลุ่มนี้ในเรื่องความหมายของผู้หญิงได้รับการถ่ายทอดมาจากนายจ้างผู้ชายที่เป็นคนรุ่นก่อน จากสถานภาพที่ต่างชนชั้นกันทำให้เธอได้รับการเหยียดหยามและดูรังแกจากนายจ้าง ในลัทธิขงจื้อมีหลักการปฏิบัติต่อกันระหว่างนายและบ่าว โดยผู้เป็นบ่าวต้องซื่อสัตย์ต่อนายจ้างและสงบเสงี่ยมเจียมตัว ส่วนผู้เป็นนายต้องวางตนให้อยู่เหนือบ่าวตามอำนาจที่มาจกชนชั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้เป็นนายจะต้องวางอำนาจข่มเหงบ่าว แต่ควรปฏิบัติต่อบ่าวอย่างเหมาะสม

ครั้นพอห่านโตเป็นสาวเธอก็มีโอกาสดูฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับนายจ้างที่กระทำทารุณและล่วงละเมิดทางเพศบรรดาสาวใช้ในตระกูลจูกงและวิน-อิน-เคอะ-เฮด ในเวลาต่อมาเธอก็เผชิญกับความกระหายในกามารมณ์ของโพธ โอลเดอร์ บราเธอร์ ผู้เป็นญาติผู้ใหญ่ของนายน้อยวู เขาคอยหา

²⁵ Catherine Lim, *The Bondmaid*, p. 118.

โอกาสล่งละเมิดทางเพศพวกสาวใช้อยู่เสมอ วิน-อิน-เดอะ-เฮดเป็นสาวใช้คนหนึ่งที่ถูกเขาคดขี้และล่งละเมิดทางเพศจนกระทั่งเธอตั้งครรภ์ โฟธ โอลเดอร์ บราเธอร์ มองว่าห่านคือเหยื่ออันโอชะของเขา เมื่อโอกาสมาถึงเขาจึงร่วมมือกับโอลเดสท์ บราเธอร์ ผู้เป็นพี่ชายของห่าน โดยออกอุบายสั่งให้ห่านเข้าไปหยิบสร้อยข้อมือของแม่ห่านที่อยู่ในห้องนอนของเขา เมื่อเป็นคำสั่งของนายจ้างห่านจึงจำเป็นต้องเข้าไปเอาสร้อยเส้นนั้น ทั้งๆที่รู้ว่าโฟธ โอลเดอร์ บราเธอร์เป็นบุคคลที่มองเห็นผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศเท่านั้น จะเห็นได้ว่า การที่เธอถูกนายจ้างลวนลามมิใช่เป็นเพราะความไม่เท่าเทียมกันทางเพศเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะความไม่เท่าเทียมกันทางด้านชนชั้นอีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะเธอเป็นหญิงรับใช้นั่นเอง

“She looked up, a frightened look in her eyes, and he knew he had succeeded. She walked up to his room and hovered uneasily at the doorway.

“Come in, “ he said casually.” I don’t know what it is. I can’t make it out,... . He held out a small package in his hand, wrapped in red paper.”²⁶

ห่านจำใจต้องเดินเข้าไปในห้องของโฟธ โอลเดอร์ บราเธอร์ เพื่อไปเอาสร้อยข้อมือที่อยู่ในมือของเขา ถึงแม้ว่าเธอจะรู้สึกกลัวแต่ก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเขา นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ในเวลานี้โฟธ โอลเดอร์ บราเธอร์เป็นผู้มีอำนาจครอบครองสร้อยข้อมือของแม่ ซึ่งเป็นสมบัติเพียงชิ้นเดียวที่แม่มีอยู่ ความต้องการที่จะเก็บรักษาสร้อยเส้นนี้ทำให้เธอต้องตัดสินใจเข้าไปในห้องนอนของเธอ

นอกจากเรื่องเล่าเกี่ยวกับพวกนายจ้างที่กระทำทารุณและล่งละเมิดทางเพศพวกสาวใช้แล้ว ยังมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระสงฆ์รูปหนึ่งที่ประจำอยู่ที่วัดแสงขาว พระรูปนี้มักจะหาโอกาสล่งละเมิดทางเพศพวกสาวใช้อยู่เสมอ เปเป้เป็นสาวใช้คนหนึ่ง ในตระกูลที่ถูกพระสงฆ์รูปนี้ล่งละเมิดทางเพศอยู่เป็นประจำ เมื่อไรก็ตามที่เขาไปที่บ้านของตระกูล เปเป้หรือสาวใช้คนใดคนหนึ่งจะต้องทำหน้าที่นำขนมปังอบและน้ำชามาให้เขา เมื่อเธอผู้นั้นก้าวเข้ามาในห้องรับรองแขก พระรูปนี้ก็จะเริ่มลงมือลวนลามเธอตามแผนการณ์ที่เขาเตรียมไว้ ความคุ้นเคยในเรื่องการล่งละเมิดทางเพศทำให้เขามีประสบการณ์และความชำนาญในการคิดค้นกลวิธีในการล่งละเมิดทางเพศ เพื่อสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง ถึงแม้ว่าเธอจะรู้สึกคับแค้นใจที่ต้องตกเป็นเหยื่อของพระรูปนี้ แต่เธอ

²⁶ Ibid., p. 206-207.

ก็มีอาจขัดขึ้นหรือปฏิเสธเขาได้ เพราะสาวใช้ของเธอเป็นเพียงผู้หญิงที่ต่ำต้อย ถ้าหากเธอจะประกาศให้ผู้อื่นรู้ถึงความชั่วของพระรูปนี้ก็คงไม่มีใครเชื่อ เพราะสถานภาพของพระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพนับถือของผู้อื่นบ่งบอกให้คนรู้ว่า พระสงฆ์ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิง ส่วนคำพูดที่มาจากหญิงรับใช้ของเธอก็เป็นคำพูดที่ไม่น่าเชื่อถือตามสายตาของคนอื่น ดังนั้นพระจึงประสบความสำเร็จในการลวนลามผู้หญิงมาโดยตลอด

หลังจากที่ทานโตเป็นสาวแล้ว ปู่และย่าของนายน้อยยูก็ส่งนายน้อยยูไปเรียนต่อยังต่างประเทศ ข่าวก่เกี่ยวกับการเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศของนายน้อยยู เป็นที่รับรู้กันในบ้านตระกูลดู ยกเว้นทานเพียงคนเดียว เธอไม่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับข่าวนี้อยู่เลย ในวันที่นายน้อยยูจะเดินทางไปศึกษาต่อ เธอได้รับคำสั่งจากโชยินให้นั่งทำงานอยู่ในครัว โชยินพยายามหาทางขัดขวางไม่ให้ทานพบกับนายน้อยยู เพราะเธอรู้สึกโกรธและเสียหน้าที่ที่ทานปฏิเสธที่จะยอมเป็นลูกบุญธรรมของเธอตั้งแต่ในวัยเด็ก เธอจึงจำฝังใจกับเรื่องนี้ ความรู้สึกของเธอที่มีต่อทานในเวลานี้คือความเกลียดชังแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทั้งทานและนายน้อยยูต่างมีความผูกพันต่อกันมาตั้งแต่วัยเด็ก เธอรู้ว่าทานแอบหลงรักนายน้อยยูทั้งๆที่มีฐานะแตกต่างกันไปจากเขา ด้วยเหตุนี้เธอจึงไม่ต้องการให้ทานสมหวังในความรัก

“Stay in the kitchen and finish the beansprouts.”

The hateful beansprouts of childhood in their interminable mounds on trays or in baskets, were still there, added to other chores. But that morning, they were Choyin's ploy to deny her the chance of seeing the young master for the last time.”²⁷

การกระทำของโชยินเป็นการป้องกันมิให้ทานได้มีโอกาสมพบกับนายน้อยยู ก่อนที่เขาจะออกเดินทางไปยังต่างประเทศ การที่โชยินกำหนดให้ทานย้ายไปอยู่ในครัว แสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนคือพื้นที่ภายในบ้านที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทาน เพราะเป็นพื้นที่สำหรับทำครัวของสาวใช้ และเป็นพื้นที่ของผู้หญิง ไม่ใช่พื้นที่ของผู้ชาย ดังนั้นนายน้อยยูจะไม่ไปพบกับทานในครัวอย่างแน่นอน นอกจากนี้การกลั่นแกล้งให้ทานต้องทำงานที่กินเวลานานตามที่ได้รับมอบหมายในครัวเรือนให้สำเร็จ จะทำให้เธอไม่มีโอกาสออกไปพบปะกับนายน้อยยู

²⁷ Ibid., p. 123.

ในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* จะเห็นได้ว่า การตายของพ่อแม่และพี่น้องทุกคนในครอบครัวทำให้เฟอคอสมีสถานภาพกลายเป็นเด็กกำพร้า ลูกของเธอผู้เป็นญาติสนิทเพียงคนเดียวจึงทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองของเธอ เมื่อมาอยู่ในบ้านของลุงเฟอคอสรู้สึกมีความสุขมาก เนื่องจากเธอมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม เธอได้กินอิ่มนอนหลับ ไม่ต้องอดอยากเหมือนเมื่อตอนอยู่ในบ้านของตนเอง เธอมีโอกาสเรียนหนังสือ ได้ดูภาพยนตร์โรแมนติก รวมทั้งได้ออกไปเที่ยวนอกบ้านอีกด้วย จะเห็นได้ว่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ไม่เคยเกิดขึ้นกับเธอเมื่อตอนที่เธออาศัยอยู่กับพ่อแม่ของเธอ ลูกของเธอก็ดูแลเอาใจใส่เธอเป็นอย่างดี ในเวลานี้เฟอคอสสามารถสร้างความฝันของเธอให้เป็นจริงได้แล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่แตกต่างไปจากเมื่อครั้งที่เธอยังเป็นเด็ก นั่นก็คือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ความรู้เพียงสาในเรื่องเพศทำให้เธอมีได้แสดงอาการจัดจ้านหรือบ้ายเบียง เนื่องจากในวัฒนธรรมอิสลามการพูดถึงเรื่องเพศถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เคร่งครัดในเรื่องความประพฤติระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องเพศจึงถือว่าเป็นบาป²⁸ ด้วยเหตุนี้เอง เฟอคอสจึงไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ เมื่อเธอถูกล่วงละเมิดเธอจึงไม่รู้สึกละอายใจ และไม่ปฏิเสธพฤติกรรมของลุง หลังจากที่เฟอคอสไปดูภาพยนตร์กับลุง เธอได้เรียนรู้เรื่องเพศผ่านทางภาพยนตร์ ซึ่งมีฉากที่ตัวละครในเรื่องกำลังแสดงความรักต่อกัน เธอรู้สึกอายจนหน้าแดง หลังจากนั้นแล้ว เธอจึงพยายามอยู่ห่างจากลุง และแยกไปนอนต่างหากบนโซฟา จากความพยายามที่จะตีตัวออกห่างจากลุง ทำให้ลุงรู้ว่าเฟอคอสเริ่มเรียนรู้เรื่องเพศแล้ว ดังนั้นเขาจึงรู้สึกอายและไม่กล้ายุ่งเกี่ยวกับเธออีก เพราะตามบทบัญญัติในคัมภีร์อัล-กุรอานห้ามผู้ชายแต่งงานกับญาติพี่น้องของตนเอง เช่น บรรดาลูกหญิงของพี่ชายน้องชายพวกเจ้าหนึ่ง บรรดาลูกหญิงของพี่สาวน้องสาวของพวกเจ้าหนึ่ง²⁹

หลังจากนั้นลุงของเฟอคอสก็แต่งงานกับป้าสะใภ้ซึ่งมีฐานะร่ำรวยกว่าเขา ถึงแม้ว่ารูปร่างหน้าตาของป้าจะไม่ดี แต่ลุงก็พอใจที่จะแต่งงานด้วย ครั้นพอเขาแต่งงานกับป้าสะใภ้ทำทีของเขา ก็เปลี่ยนไป เขาไม่ใคร่เอาใจใส่ดูแลเธอเหมือนแต่ก่อน มีหน้าที่ยังมีทำที่เห็นห่างต่อเธออย่างเห็นได้ชัด การที่เขาเลิกสนใจเธอเป็นเพราะเขาเปลี่ยนเป้าหมายจากเธอไปที่ลูกสาวของครูของเขา เขาต้องการอาศัยฐานะของภรรยาเป็นสะพานที่จะนำไปสู่ชนชั้นที่สูงกว่า นอกจากนี้เขาก็ไม่สามารถล่วงละเมิดทางเพศเธอได้อีกต่อไป สำหรับป้าสะใภ้ นั้น เฟอคอสเรียนรู้ว่าป้าสะใภ้ไม่ชอบเธอ

²⁸ Nawal El Saadawi, *Woman at Point Zero*, p. 22.

²⁹ เสาวนีย์ รุจิระอัมพร-จิตต์หมวด, *วัฒนธรรมอิสลาม* (กรุงเทพมหานคร: เจริญผล, 2522), หน้า 417.

สักเท่าใดนัก เพราะเธอเป็นเด็กยากจน เฟอคอสสังเกตเห็นที่ป่าสะใภ้มีต่อเธอ เธอรู้ดีว่าการทำดีของป่าสะใภ้เป็นเพียงการเสแสร้งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในไม่ช้าป่าก็กระซอกหน้ากากของตนเองออกมา เมื่อเธอมองเห็นเฟอคอสตัวด้อยกว่าคนรับใช้ของเธอ ป่าสอนให้เธอรู้ว่าถึงแม้ว่าเธอจะเป็นผู้หญิงเหมือนกับป่า แต่ก็อยู่คนละชนชั้นกัน เมื่อเฟอคอสไม่มีความหมายสำหรับลุง เขาจึงร่วมมือกับภรรยาปลักไสเธอให้ไปแต่งงานกับญาติผู้ใหญ่ของภรรยา ป่าสะใภ้ใช้วิธีการที่แยบยลในการปลักไสเธอไปโดยเสร้างบอกว่า การที่เฟอคอสแต่งงานกับซิค มามอด มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะมามอดเป็นข้าราชการบำนาญที่น่านับถือ เนื่องจากความอาวุโสและตำแหน่งทางศาสนาของเขา เป็นเครื่องรับประกันว่า มามอดจะดูแลเฟอคอสให้มีความสุขตลอดไป แต่เฟอคอสรู้ดีว่าคำพูดของป่าสะใภ้ไม่น่าเชื่อถือ เพราะป่าเลือกให้เธอแต่งงานกับผู้ชายอัปลักษณ์และเป็นคนชรา ถึงแม้ว่าจะไม่เต็มใจแต่เธอก็ไม่อาจขัดขืนต่ออำนาจของลุงได้ เพราะเขาคือผู้ปกครองของเธอ และความอ่อนต่อโลกทำให้เธอต้องฝืนใจยอมรับการแต่งงานนั้น

การย้ายออกจากครอบครัวของลุงเพื่อไปแต่งงานกับสามีดูท่าว่าจะดีในตอนแรก เพราะตำแหน่งทางศาสนาของเขาทำให้เธอรู้สึกว่าเขาจะเป็นคนที่ขงตรงและยึดมั่นในศาสนา เนื่องจากศาสนาอิสลามคำนึงถึงความเสมอภาคกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง แต่ในความเป็นจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น สามีของเธอใช้อำนาจของผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวทำการกดขี่และกระทำทารุณทางเพศต่อเธอมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าเธอจะพยายามทำหน้าที่ของภรรยาที่ดีสักเพียงไรก็ตาม เขาก็ยังคงจ้องทำร้ายเธออย่างไร้เหตุผล การที่เขาปฏิบัติต่อเธอเช่นนี้เป็นเพราะอุปนิสัยที่ตระหนี่ รวมทั้งหวาดระแวงว่า เธอจะคอยหาโอกาสกอบโกยเงินทองและทรัพย์สินสมบัติของเขา ช่องว่างระหว่างวัยทำให้เขาไม่เชื่อใจว่า เธอต้องการแต่งงานอยู่กับเขาอย่างบริสุทธิ์ใจนั่นเอง ที่สำคัญไปกว่านั้นคือ เขาารู้ดีว่า เฟอคอสเป็นผู้หญิงที่มาจากชนชั้นล่างและเป็นเด็กกำพร้าที่ลุงเก็บมาเลี้ยง

สามีของเฟอคอสบดตีเฟอคอสด้วยรองเท้าของเขา การตบตีของเขารุนแรงจนถึงขั้นทำร้ายร่างกาย เฟอคอสถูกเขาทำร้ายจนไม่สามารถที่จะอดทนได้อีกต่อไป เธอจึงหนีไปหาลุงของเธอ อย่างไรก็ตาม ลุงของเธอก็ยังไม่ใส่ใจ มิหนำซ้ำป่าสะใภ้ของเธอกลับมองเห็นเป็นเรื่องปกติ พวกเขาบอกเธอว่า ผู้ที่เป็นสามีมีสิทธิในการเมียนตีภรรยาของตนเอง เพื่อให้ภรรยาเคารพเชื่อฟังและยอมตกอยู่ในอำนาจของสามี

“She replied that it was precisely men well versed in their religion who beat their wives. The precepts of religion permitted such punishment. A virtuous woman was not supposed to complain about her husband. Her duty was perfect obedience.”³⁰

จะเห็นได้ว่า อำนาจในการปกครองของลุงถูกถ่ายโอนไปให้สามี ในเวลานี้สามีของเฟอคอสคือผู้ปกครองของเธอ คำพูดของลุงบอกให้เฟอคอสรู้ว่าอำนาจของสามีเป็นอำนาจที่ได้มาโดยชอบธรรมจากบทบัญญัติในศาสนาอิสลามที่อนุญาตให้สามีเขียนตีภรรยาได้³¹ อย่างไรก็ตามป้าสะไก้เล่าถึงกรณีของเธอเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เฟอคอสว่า สามีของเธอก็เขียนตีเธอเช่นเดียวกัน แต่เฟอคอสไม่เชื่อคำพูดของเธอ เพราะเธอมีสถานภาพทางชนชั้นสูงกว่าสามี และสามีก็อาศัยฐานะของเธอช่วยส่งเสริมให้ตนเองมีฐานะทางสังคมดีขึ้น ดังนั้นสามีของเธอจึงเกิดความรู้สึกเกรงอกเกรงใจ และไม่กล้าเขียนตีเธอแม้แต่น้อย

ในนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* เราจะเห็นว่า ชนพื้นเมืองโซนาให้ความสำคัญกับการสืบเชื้อสายทางบิดา ผู้เป็นสามีจะมีอำนาจในการครอบครองภรรยาและลูกในฐานะทรัพย์สินสมบัติของสามี ในการปกครอง ครอบครัวสามีหรือพ่อจึงมีอำนาจสูงสุดในบ้าน เมื่อพวกผิวขาวเข้ามายึดดินแดนของโรดิเซียได้ วัฒนธรรมของพวกตะวันตกได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของพวกโซนา ทำให้พวกเขาเกิดความสับสนในเรื่องของการดำเนินชีวิตที่ต้องยึดบทบัญญัติในวัฒนธรรมโซนาเป็นเครื่องชี้นำ ความผสมผสานในเรื่องวัฒนธรรมได้สะท้อนออกมาในวิถีชีวิตของพวกโซนา รวมทั้งวิถีชีวิตในครอบครัวของบาบามูกูผู้เป็นลุงของแซมบูด้วย ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นพวกโซนาที่ยึดถือขนบของวัฒนธรรม โดยการให้ความสำคัญแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่เขาก็ยึดถือหลักศาสนาคริสต์ด้วยเช่นเดียวกัน ในบ้านของเขา เขาจึงเป็นตัวแทนของตะวันตกที่อยู่ในร่างของคนโซนา ความต้องการที่จะปลุกฝังแนวคิดในเรื่องความทันสมัยและรับใช้พวกตะวันตกให้แก่พวกโซนา ทำให้เขาเลือกหลานชายของตนเองมาเป็นพวกของตะวันตก โดยการหยิบยื่นโอกาสทางการศึกษามาให้ ลุงของแซมบูสนองนโยบายของอังกฤษที่ต้องการให้ความรู้แก่พวกพื้นเมือง เพื่อปูพื้นฐานก่อนที่อังกฤษจะมอบเอกราชคืนให้แก่ประเทศโรดิเซียได้ เมื่อแซมบูรู้เรื่องเข้า เขาก็อยากที่จะได้รับสิทธินี้บ้าง แต่ความเป็นหญิงทำให้เธอหมดโอกาสดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การเลือกนฮาโมผู้เป็นที่ชายของแซมบูให้มาเรียนแทนที่จะเป็นเธอ เป็นเพราะแซมบูเป็นผู้หญิงนั่นเอง ลุงของแซมบูยึดติดกับเรื่องความเป็นชายในวัฒนธรรมโซนา ในเวลาเดียวกันก็เคลือบแฝงไปด้วยการตกอยู่ในอำนาจของ

³⁰ Nawal El Saadawi, *Woman at Point Zero*, p. 44.

³¹ มุฮัมมัด อิมรอน, *เธอคือมุสลิมะฮ์* แปลโดย ศิระ นวนมี, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: อีเสลา มิคอะเคเดมี, 2541), หน้า 63-64.

ตะวันตก ครั้นพ่อพี่ชายของแถมบุญเสียชีวิต เธอจึงมีโอกาสได้มาเรียนแทนพี่ชายของเธอ เมื่อแถมบุญมีโอกาสเข้ามาอยู่ในบ้านของลุง เธอรู้สึกมีความสุขมาก เธอคิดว่าตนเองเป็นนางฟ้าเพราะที่บ้านของลุงมีความทันสมัยและสะดวกสบาย ซึ่งแตกต่างไปจากบ้านของเธอที่มีสภาพซอมซ่อ การเปรียบเทียบตนเองเป็นนางฟ้าย่อมแสดงว่าบ้านของบาบามูกูผู้เป็นลุงของเธอคือสวรรค์ ดังนั้นบ้านที่โฮมสเตคของเธอจึงเป็นนรก

ในบ้านของลุง ลุงคือผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองดูแลสมาชิกของครอบครัวตามบัญญัติในวัฒนธรรมโซนา ในขณะที่เดียวกันลุงคือตัวแทนของคนชาวที่มีอำนาจอยู่เหนือสมาชิกในครอบครัว เราจะเห็นได้ว่า ลุงวางกฎเกณฑ์ภายในบ้านแบบตะวันตก และบังคับให้ทุกคนมีวิถีชีวิตเหมือนอย่างชาวตะวันตก สำหรับแถมบุญแล้ว การย้ายที่อยู่ของเธอจากโฮมสเตคไปอยู่ที่มิชชั่น เป็นการย้ายจากอำนาจของพ่อไปสู่อำนาจของลุง แต่เดิมพ่อของแถมบุญพยายามใช้อำนาจบังคับของหัวหน้าครอบครัวครอบงำแถมบุญ รวมทั้งแม่และน้องๆของแถมบุญด้วย เมื่อแถมบุญย้ายไปเรียนที่มิชชั่น เธอต้องไปอาศัยอยู่กับบาบามูกูผู้เป็นพี่ชายของพ่อ บาบามูกูก็อาศัยอำนาจของหัวหน้าครอบครัวครอบงำทุกคนในครอบครัว ตลอดจนครอบครัวของญาติพี่น้องอีกด้วย ทุกคนในตระกูลต่างให้ความเคารพยำเกรงเขา การยอมตกอยู่ในอำนาจของตะวันตก เชื่อฟังและรับใช้พวกผิวขาว ทำให้บาบามูกูมีอำนาจและบารมี นอกจากนี้พวกผิวดำในสังคมโซนาก็พากันยกย่องและให้เกียรติเขาอย่างมาก เมื่อแถมบุญย้ายเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวบาบามูกู เธอต้องยอมตกอยู่ในอำนาจบังคับตามประเพณีของบาบามูกู จะเห็นได้ว่า ทั้งบาบามูกูและภรรยาต่างก็มีสถานภาพเป็นผู้ปกครองของแถมบุญ แถมบุญจึงเปรียบเสมือนลูกสาวของพวกเขา

ในใจของแถมบุญเกิดการยอมรับว่าบาบามูกูคือพ่อบุญธรรมของเธอ ความดีของเขาทำให้เธอต้องเคารพเชื่อฟังเขา ซึ่งถือเป็นบทบาทหน้าที่ของลูก ถึงแม้ว่าเธอจะรู้สึกโกรธเขาในบางครั้ง เธอก็จะต้องขจัดความรู้สึกนี้ออกไปจากใจของเธอ

“I could not be angry with him since surely it was sinful to be angry with Babamukuru. Babamukuru who was my benefactor, my father for all practical purposes and who was also good, deserving of all love, respect and obedience. So I banished the anger.”³²

³² Tsitsi Dangarembga, *Nervous Conditions*, p. 149.

การที่แถมบูยอมรับบาบามูกูเป็นพ่อ เป็นเพราะเธอรู้ถึงอำนาจของลุงเป็นอย่างดี การปฏิบัติต่อแถมบูเสมือนว่าเธอเป็นลูกสาวคนหนึ่ง ทำให้แถมบูรู้สึกสำนึกในบุญคุณ ดังนั้นเธอจึงยอมรับเขาเป็นพ่อของเธออย่างสนิทใจ ในบ้านที่มิชชัน แถมบูต้องเรียนรู้วิถีชีวิตแบบตะวันตก อาทิ การชงชาแบบตะวันตก การกล่าวทักทายแบบตะวันตกแก่หัวหน้าครอบครัวที่โต๊ะอาหาร ก่อนการรับประทานอาหารทุกมื้อ ทุกคนในครอบครัวจะต้องสวดมนต์อ้อนวอนต่อพระเจ้าก่อนที่พวกเขาจะรับประทานอาหาร ข้อปฏิบัติเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นโดยบาบามูกู ใครก็ตามที่ละเลยหรือฝ่าฝืนข้อปฏิบัติจะถูกลงโทษ

ไมกูผู้เป็นภรรยาของบาบามูกูทำหน้าที่เป็นผู้นำการสวดมนต์ที่โต๊ะอาหาร หลังจากนั้นพวกเด็ก ๆ คือ แถมบูและนยาชาผู้เป็นลูกสาวของป้าจึงกล่าวตาม

“Maiguru recited and English prayer which Nyasha joined at the end to say ‘Amen’ and I repeated this after them because I had not known beforehand when the prayer ended.”³³

คำสั่งของบาบามูกูเป็นคำสั่งที่ไม่มีใครขัดขึ้นได้ ดังนั้นสมาชิกทุกคนในครอบครัวจึงมีวิถีชีวิตแบบตะวันตก สำหรับแถมบูแล้ว การดำเนินชีวิตแบบตะวันตกไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเธอ เพราะเธอคิดว่ามันมีความยุ่งยากมากกว่าการใช้ชีวิตที่โสมสลด กว่าที่เธอจะเรียนรู้วิถีชีวิตแบบตะวันตก เธอต้องใช้เวลาาน ที่สำคัญคือ มันเป็นเรื่องของการถูกบังคับโดยบาบามูกู ซึ่งใช้อำนาจของตะวันตกผ่านทางกรปกครองในครอบครัว ดังนั้นทุกคนภายในบ้านจึงถูกอำนาจทั้งสองครอบงำ จะเห็นได้ว่า พื้นที่ในบ้านซึ่งเป็นโลกส่วนตัว กลับกลายเป็นพื้นที่ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจนิกมของอำนาจทั้งสอง ทั้งไมกู แลมบู และนยาชา ต้องเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองตามกรอบที่บาบามูกูวางไว้

นอกจากนี้แถมบูยังต้องไปเข้าโบสถ์ของชาวคริสต์ในวันอาทิตย์และเรียนคริสต์ศาสนาอีกด้วย เราจะเห็นได้ว่า การนำคริสต์ศาสนาเข้ามาในชีวิตของพวกเขา เป็นการสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นในหมู่ของโซนา ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้พวกคิซาวสามารถเข้าถึงพวกพื้นเมืองในระดับรากหญ้า เพราะคริสต์ศาสนาของตะวันตกจะไปเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของพวกเขา โซนา หลักของศาสนาคริสต์จะแทรกเข้าไปแทนที่บัญญัติของพวกโซนา และทำให้พวก

³³ Ibid., p. 80.

โซนาหันมาล้อมใส่ในคริสต์ศาสนา หลักฐานที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน คือการสอนให้
 แอมบิวสวดมนต์ก่อนรับประทานอาหาร เนื่องจากคนในสังคมอาศัยหลักศาสนาเป็นแนวทางในการ
 ดำเนินชีวิต ดังนั้นหลักของคริสต์ศาสนาจึงแทรกซึมเข้าไปในวิถีชีวิตของแอมบิวและพวกโซนา

อย่างไรก็ตาม ในบ้านของบาบามูกรูแอมบิวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย ทั้งบาบามูกรูและ
 ไมกรูต่างช่วยกันจัดเตรียมสิ่งของต่างๆเอาไว้ให้เธออย่างดี ถึงแม้ว่าในตอนแรกเธอจะรู้สึกอึดอัด
 เนื่องจากไม่ชินกับวิถีชีวิตแบบตะวันตก แต่ในเวลาต่อมาเธอก็เกิดความเคยชินจนกระทั่งกลายเป็น
 ความชอบ ที่นี้อาหารอย่างดีถูกเตรียมไว้สำหรับให้เธอรับประทานทุกมื้อโดยแอนนา (Anna) ผู้เป็น
 คนรับใช้ เธอมีเสื้อผ้าชั้นดี มีตู้เสื้อผ้าและตู้หนังสือส่วนตัว ในเวลาที่ต้องการพักผ่อน เธอก็มี
 เครื่องหย่อนใจเอาไว้สำหรับช่วยให้เธอผ่อนคลาย อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ เธอได้อาศัยรถของบาบามูกรู
 เป็นพาหนะในเวลาที่ต้องการออกไปนอกบ้าน นอกจากนี้เธอยังมีโอกาสเรียนรู้ประโยชน์จากความ
 ทันสมัยของตะวันตกอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า ซึ่งในตอนแรกเธอยังไม่รู้จักรหัสการใช้
 สวิตซ์ไฟฟ้าเสียด้วยซ้ำ ที่นี่เธอได้รู้จักการใช้ฝ้ายอนามัยในเวลาที่มีประจำเดือน ผิดกับที่บ้านที่แม่
 สอนให้เธอนำผ้าอ้อมที่ไม่ใช้แล้วของน้องมาขับประจำเดือน นอกจากนี้ในเวลาที่ต้องการใช้
 ห้องสุขา จะเห็นได้ว่า ห้องสุขาในบ้านของบาบามูกรูสะอาดและทันสมัย การมาอยู่ในบ้านของลุง
 ทำให้เธอเข้าใจว่า เพราะเหตุใดพี่ชายของเธอจึงไม่ต้องการที่จะกลับไปบ้านที่โสมสแดด ที่เป็นเช่นนี้
 เป็นเพราะเขาติดอยู่กับความสะดวกสบายทันสมัยของวิถีชีวิตแบบตะวันตกนั่นเอง ในตอนแรก
 แอมบิวเองก็เป็นเหมือนกับพี่ชายของเธอ เธอคิดว่าพื้นที่ในบ้านของลุงสูงกว่าพื้นที่ในบ้านที่โสมส
 สแดด เมื่อเธอกลับไปบ้านและมองเห็นส้วมที่บ้านของเธอสกปรก เธอจึงพูดกับแม่ของเธอ ดังนี้

*“‘Why don’t you clean the toilet any more?’ I reproached my mother,
 annoyed with her for always reminding me, in the way that she was so
 thoroughly beaten and without self-respect, that escape was a burning necessity.*

*She shrugged and gave me sound advice : ‘Clean it yourself if you want
 it clean.’”³⁴*

ความรู้สึกรับอับอายขยหน้าบาบามูกรูในเรื่องที่ส้วมในบ้านของตนเองสกปรกทำให้แอมบิว
 บ่นกับแม่ของเธอ การที่แม่ของเธอบอกให้เธอจัดการทำความสะอาดส้วมเสียเอง ถ้าหากว่าเธอ
 อยากรู้จะได้ส้วมที่สะอาดแสดงให้เห็นว่า แม่ของเธอรู้ว่าแอมบิวเริ่มจะติดนิสัยรักความ
 สะอาดสบายเหมือนกับพี่ชายของเธอ การดำเนินเรื่องความสกปรกบอกให้แม่รู้ว่าแอมบิวเปลี่ยนไป

³⁴ Ibid., p. 123.

จากเดิม เพราะส่วนที่บ้านของเธอเป็นส่วนที่เธอเองคุ้นเคยเป็นอย่างดี มีหน้าจั่วเธอยังเคยไปนั่ง
 อูจจาระในพุ่มไม้ เพราะความสะดวกสบายต่างๆที่เธอเรียนรู้มาจากบ้านของبابามูญูร์นั้น เป็น
 ความสุขที่ได้มาจากการตกเป็นเครื่องมือของตะวันตกของبابามูญูร์ แม่ของแทมบูไม่ต้องการให้
 เธอติดกับตะวันตกเหมือนกับพี่ชายของเธอ การยึดติดกับความสะดวกสบายของพี่ชายทำให้เขา
 กลายเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ช่วยครอบครัวทำงานโดยอ้างเหตุผลต่างๆนานาเพื่อหลบเลี่ยงการทำงาน
 นอกจากนี้พี่ชายของเธอยังหลงลืมตัวเองโดยการมองว่า พวกพ่อแม่และน้องๆเป็นพวกต่ำต้อย ไม่มี
 เกียรติเหมือนลุง ดังนั้นเขาจึงไม่ยอมไปคลุกคลีกับทุกคนในครอบครัว

หลังจากที่แทมบูอาศัยอยู่ที่บ้านของลุงเป็นเวลานาน เธอได้เรียนรู้สิ่งต่างๆมากมาย เธอรู้ว่
 การขัดขันคำสั่งของลุง จะทำให้ตนเองเดือดร้อน แต่ในเวลาเดียวกันเธอก็ไม่ชอบที่ลุงวางตนเสมือน
 เป็นเจ้าชีวิตของคนอื่นดังเช่นท่าทีที่ลุงกำลังแสดงอยู่

เมื่อแทมบูเริ่มโตเป็นสาว เธอก็มีความคิดเป็นของตนเอง เมื่อลุงบอกว่าทั้งพ่อและแม่ยังมี
 บาปติดตัวอยู่ เนื่องจากยังไม่ได้ผ่านการแต่งงานอย่างถูกต้อง ดังนั้นเขาจึงต้องการที่จะดำเนินการ
 พิธีแต่งงานให้แกพ่อและแม่ของแทมบู เราจะเห็นได้ว่า บาบามูญูร์กำลังนำหลักความคิดทางคริสต์
 ศาสนามาปลูกฝังให้กับครอบครัวของแทมบู เพราะตามความเชื่อของชาวคริสต์ สามภรรยาที่ยัง
 ไม่ได้ผ่านพิธีแต่งงานในโบสถ์แต่อยู่กินด้วยกันเป็นผู้ที่กระทำไม่ถูกหลักทางศาสนา ทางแก้ไขก็คือ
 การแต่งงานอย่างถูกต้องตามหลักของชาวคริสต์ การกระทำของبابามูญูร์ทำให้เรามองเห็นว่า เขา
 ต้องการให้ครอบครัวของแทมบูกลายเป็นพวกของตะวันตกนั่นเอง

แต่อย่างไรก็ตาม แทมบูไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ลุงกำลังจะทำ เธอมองว่าพิธีแต่งงานของพ่อและ
 แม่ในโบสถ์เป็นเรื่องน่าจำ ทั้งพ่อแม่และแทมบูเองต่างยึดถือวัฒนธรรม โชนาอย่างเหนียวแน่น
 การแต่งงานแบบตะวันตกจึงเป็นเรื่องแปลกสำหรับพวกเขา ที่สำคัญคือไมมูญูร์ต้องนำเงินเดือนของ
 ตนเองทั้งหมดมอบให้แก่بابามูญูร์ผู้เป็นสามีเพื่อไปใช้จ่ายเป็นค่าดำเนินการพิธีแต่งงานของพ่อกับ
 แม่ของแทมบู เรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แทมบูเกิดความรู้สึกต่อต้านพิธีแต่งงานนี้ รวมไปถึง
 ความรู้สึกต่อต้านในเรื่องการให้การสนับสนุนประเพณีแต่งงานแบบตะวันตกที่بابามูญูร์เป็นผู้
 กำหนดให้มีขึ้น นอกจากนี้เธอยังมองเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวของเธอมาจากการ
 ใช้อำนาจบังคับของبابามูญูร์ นยาชากลายเป็นคนคือดั่งและต้องการต่อต้านพ่อของตนเอง ในเวลา
 เดียวกันก็ติดอยู่กับแนวคิดในเรื่องความทันสมัยของตะวันตกและมองเห็นคนอื่นด้อยค่า มุมมองนี้ก็
 เหมือนกับมุมมองของนยาโมผู้เป็นพี่ชายของเธอ แทมบูจึงปฏิเสธที่จะไปร่วมพิธีแต่งงานของพวกเขา
 ครั้นพ่อของเธอรู้เข้า เขาก็โกรธเธออย่างมาก เขาเรียกเธอมาว่ากล่าวพร้อมทั้งข่มขู่เธอ เขา
 กล่าวไว้ในฐานะที่ตนเองเป็นเจ้าของบ้านที่มีชั้น ดังนั้นการบังคับหรือสั่งให้สมาชิกของครอบครัว

ทำตามความต้องการของเขาจึงเป็นเรื่องที่เขาสามารถทำได้ บ้านคือโลกส่วนตัวของเขา เขาจึงมีสิทธิที่จะอนุญาตให้ใครอาศัยอยู่ในบ้านของเขาก็ได้ การที่เทมบูฎิเศที่จะไปร่วมงานนี้ถือว่าการปฏิบัติสหบาทาหน้าทีของลูกที่ดี เพราะขัดคำสั่งของพ่อคือบาบาฆูฎิ เมื่อเป็นเช่นนี้เทมบูฎิจึงไม่สามารถอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ได้อีกต่อไป เขาจึงเอ่ยปากไล่เธอออกจากบ้านของเขา

“‘Tambudzai,’ he returned to warn me, ‘I am telling you! If you do not go to the wedding, you are saying you no longer want to live here. I am the head of this house. Anyone who defies my authority is an evil thing in this house, bent on destroying what I have made.’”³⁵

บาบาฆูฎิแสดงตัวตนให้เทมบูฎิรู้ว่า เขาคือเจ้าของบ้านและเธอเป็นเพียงผู้อาศัย ถ้าเขาต้องการให้เธอทำอะไร เธอก็จะต้องทำตามความต้องการของเขา การปฏิบัติที่จะทำตามความต้องการของเขาเป็นการทำลายสิ่งที่เขาได้สร้างขึ้นมานบนพื้นที่ในโลกส่วนตัวด้วย รวมทั้งปฏิบัติสหบาทาของลูกที่ดี ซึ่งได้แก่ การเคารพเชื่อฟังพ่อหรือหัวหน้าครอบครัว

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาหลังจากที่ได้อาศัยอยู่ในบ้านของลุงทำให้เทมบูฎิรู้สึกคับข้องใจ เธอคิดว่าตนเองจะต้องหาทางหลุดพ้นจากอำนาจของลุงให้ได้ ดังนั้นเมื่อพวกมิชชันนารีมาเยี่ยมพวกเธอที่โรงเรียน พร้อมทั้งทดสอบความสามารถด้านวิชาการเพื่อเฟ้นหานักเรียนไปเรียนที่โรงเรียนคอนแวนต์เทมบูฎิจึงรีบคว้าโอกาสนี้ทันที

4.2.2 ผู้หญิงกับเรื่องกำหนดตำแหน่งและพื้นที่ในบ้านของเครือญาติและชุมชน

จากการศึกษานวนิยายทั้งสามเรื่องคือ *The Bondmaid Woman at Point Zero* และ *Nervous Conditions* พบว่า ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายทั้งสามเรื่องได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในสถานที่ที่พวกเธออาศัยอยู่ ผ่านการจัดแบ่งพื้นที่โดยคำนึงถึงความเป็นหญิงและความเป็นชาย ซึ่งอาศัยหลักศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีเป็นเครื่องช่วยในการจัดแบ่งพื้นที่ ตัวละครเอกทั้งสามได้เรียนรู้ว่า พื้นที่บริเวณใดในบ้านของเครือญาติหรือในชุมชนที่ตนเองสามารถดำรงตนอยู่ได้ และพื้นที่บริเวณใดที่มีใช้พื้นที่ของตนเอง ในลำดับต่อไปผู้วิจัยขอกล่าวถึงประเด็นผู้หญิงกับเรื่องกำหนดตำแหน่งและพื้นที่ในบ้านของเครือญาติและชุมชน ดังมีรายละเอียดที่น่าสนใจต่อไปนี้

³⁵ Ibid., p. 167.

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า หานตัวละครเอกในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* คือสมาชิกคนหนึ่งของตระกูล บ้านตระกูลจึงเปรียบเสมือนบ้านหลังหนึ่งของเธอ ถึงแม้ว่าเธอจะไม่ใช้ลูกหลานของตระกูล แต่อย่างน้อยที่สุดเธอก็มีตัวตนและบทบาทหน้าที่อยู่ในบ้านตระกูล ในบรรดาพวกสาวใช้ด้วยกัน ความผูกพัน ความห่วงใยและความเอื้ออาทรที่มีต่อกันทำให้มองเห็นได้ว่า พวกเธอก็ไม่ต่างอะไรไปจากญาติพี่น้อง ดังเช่น หาน ชู และ วิน-อิน-เดอะ-เฮดที่ต่างมีความรู้สึกที่ติดต่อกันคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอมา นอกจากนี้ข้าของนายน้อยวูก็ให้ความเอ็นดูหานอย่างมาก และถ้าหากจะนับญาติกันอย่างจริงจังแล้ว หานก็คือสะใภ้ของตระกูลคนหนึ่งนั่นเอง

ในวัยเด็กหานสามารถวิ่งเล่นตามที่ต่างๆภายในบ้านของตระกูลได้หลายแห่ง เธอไม่ต้องคอยระวังเรื่องของเพศวิถี เธอสามารถทำหน้าที่ของเด็กรับใช้ได้อย่างเป็นสุข เมื่อหานเริ่มโตเป็นสาว ความไม่เหมาะสมทางด้านชนชั้น รวมทั้งความแตกต่างทางเพศเป็นอุปสรรคสำหรับเธอในการที่จะใกล้ชิดกับนายน้อยวู ดังนั้นเธอจึงถูกขังเส้นแบ่งเขตให้อยู่ห่างจากเขา จะเห็นได้ว่า ในบ้านตระกูลมีการจัดแบ่งพื้นที่ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย คนในตระกูลไม่ต้องการให้หานใกล้ชิดกับนายน้อยวู เพราะพวกเขาเกรงว่าจะเกิดปัญหาเรื่องชู้สาว เนื่องจากในวัยเด็กทั้งสองคนเป็นเพื่อนเล่นด้วยกัน ความใกล้ชิดสนิทสนมอาจทำให้บุคคลทั้งสองมีใจให้แก่กันจนเกิดเป็นความรัก ความแตกต่างทางด้านสถานภาพระหว่างสาวใช้กับนายจ้างได้กลายเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาถูกแยกออกจากกัน

“When the child reached eleven, twelve, thirteen, when the breasts sprouted and had to be kept in by the chaste tight bodice, when the first trickle announced the precise beginning of womanhood, she would have to return to the world of her kind, and never lift her eyes in the presence of the young master again.”³⁶

ผลจากการแบ่งแยกพื้นที่ทำให้หานเรียนรู้เรื่องสถานภาพของตนในฐานะที่เป็นเพียงสาวใช้ การกีดกันเธอออกจากนายน้อยวูเป็นการป้องกันมิให้เธอก้าวข้ามพ้นเส้นแบ่งเขตชนชั้นเพื่อไปสู่พื้นที่ของนายน้อยวู

อย่างไรก็ตาม ไม่มีใครสามารถขัดขวางความรักของพวกเขาได้ เพราะพวกเขามีความผูกพันกันมาตั้งแต่เด็ก ความรักที่ก่อตัวมานานทำให้ทั้งสองลักลอบได้เสียกัน ในเวลานี้หานได้กลายเป็นภรรยาลับของนายน้อยวูไปแล้ว ในเวลาต่อมาความลับของหานถูกเปิดเผยโดยโชชินหัวหน้าคนรับ

³⁶ Catherine Lim, *The Bondmaid*, p. 68.

ใช้ผู้ซึ่งเป็นศัตรูคนสำคัญของเธอ เมื่อโซยีนนำความลับนี้ไปบอกย่าของนายน้อยยู เธอจึงไล่ห่านออกจากตระกูล

ถึงแม้ว่าย่าของนายน้อยยูจะให้ความเอ็นดูแก่ห่าน แต่เธอก็เลือกที่จะยอมรับมิสลิตีเป็นหลานสะใภ้ เพราะมิสลิตีมีสถานภาพทางชนชั้นสูงกว่าห่าน การที่ห่านต้องถูกขับไล่ออกจากตระกูลเป็นเพราะว่า มิสลิตี โซยีน และพวกสาวใช้ที่อยู่ฝ่ายมิสลิตีช่วยกันกลั่นแกล้งห่าน ความอิจฉาริษยาระหว่างพวกสาวใช้ด้วยกันทำให้มีการนำความไปฟ้องย่าเกี่ยวกับเรื่องที่ห่านตกเป็นภรรยาของนายน้อยยู ดังนั้นห่านจึงต้องย้ายออกจากตระกูล

ในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* จะเห็นได้ว่า ในบ้านของลุงเฟอคอสมีสถานภาพเป็นเพียงความแปลกแยก เธอเป่าที่รังเกียจของป้าสะใภ้ ตามความจริงแล้วป้าสะใภ้ก็รังเกียจเธอมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเธอเป็นคนยากจนที่มาจากชนชั้นล่างนั่นเอง ป้าพยายามหาทางขับไล่ออกจากบ้านของเธออย่างแยบยล เมื่อลุงพยายามจัดแบ่งพื้นที่ภายในบ้านให้แก่เฟอคอสโดยการเสนอบทบาทหน้าที่ต่างๆ แต่ป้าก็หาทางปฏิเสธบทบาทหน้าที่ภายในบ้านของเฟอคอส เธอปิดกั้นโอกาสที่เฟอคอสจะแสดงตัวตนในพื้นที่ภายในบ้านตามที่ลุงกำหนด เธอบอกว่าคนรับใช้ของเธอผู้มีชื่อว่าซาเดีย (Saadia) เป็นผู้หญิงที่มีประโยชน์มากกว่าเฟอคอส เมื่อลุงเสนอให้เฟอคอสมีพื้นที่อยู่ในครัวโดยเป็นคนทำกับข้าว เธอก็บอกว่าเฟอคอสทำกับข้าวไม่อร่อยและเป็นคนสกปรก ครั้นพอลุงเสนอให้เธอดูแลลูกๆของลุง ป้าก็ปฏิเสธอีกโดยอ้างว่าพวกเขามีคนรับใช้อยู่แล้ว จะเห็นได้ว่า ทั้งงานครัวเรือนและงานดูแลเด็กๆต่างก็เป็นงานของผู้หญิงในฐานะแม่บ้าน ซึ่งมีตำแหน่งที่อยู่ในบ้าน การปฏิเสธที่จะให้เฟอคอสทำงานเหล่านี้เป็นการปฏิเสธตัวตนของเธอในพื้นที่ภายในบ้าน หลังจากที่ลุงและป้าถกเถียงเรื่องของเฟอคอสกันอยู่นาน ในที่สุดพวกเขาก็ตัดสินใจให้เฟอคอสแต่งงาน

เมื่อเฟอคอสย้ายมาอยู่กับสามีหลังจากที่แต่งงานแล้ว เฟอคอสต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในศาสนาอิสลาม ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของภรรยาที่ดี รวมทั้งการรู้จักตำแหน่งแห่งที่ของตน ตามบัญญัติของอิสลามกำหนดให้สามีมีพื้นที่อยู่ในโลกสาธารณะ เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ส่วนภรรยามีพื้นที่อยู่ในบ้าน ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งแห่งที่ของสามีเฟอคอสกลับอยู่ภายในบ้าน ซึ่งผิดหลักของศาสนาอิสลาม

โดยปกติพื้นที่ในบ้านจะเป็นของภรรยา ส่วนพื้นที่นอกบ้านหรือในโลกสาธารณะจะเป็นของสามี ท่านอิมามมุฮัมมัด บากิร (อ.) กล่าวถึงหน้าที่ของท่านหญิงฟาฏิมะฮ์ในฐานะภรรยา และหน้าที่ของท่านอะลีในฐานะสามีว่า “แท้จริงท่านหญิงฟาฏิมะฮ์ (อ.) ได้รับผิดชอบในเรื่องของ

งานบ้าน เช่น โม่แป้ง อบขนมปัง และเก็บกวาดบ้าน และทำนอะลี (อ.) มีหน้าที่รับผิดชอบในงานนอกบ้าน เช่น ไปหาฟืน และหาอาหาร เป็นต้น” (บิฮารุล อลวาร์: ชุดที่10) ตามชะเคียนี้ จะเห็นได้ว่า ขอบข่ายความรับผิดชอบระหว่างผู้หญิงและผู้ชายภายในครอบครัวมีความแตกต่างกัน ผู้หญิงในฐานะภรรยา จะเป็นผู้ที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องภายในบ้าน ส่วนผู้ชายซึ่งเป็นสามีจะดูแลรับผิดชอบทุกเรื่องที่อยู่นอกบ้าน³⁷ สำหรับกรณีของสามีเฟอคอสถือเป็นข้อยกเว้น เขาไม่ต้องรับผิดชอบหาเลี้ยงครอบครัวแม้แต่น้อย เนื่องจากมีเงินบำนาญไว้เลี้ยงชีพยามแก่ ดังนั้นตัวตนของเขาจึงอยู่แต่ภายในบ้าน และแย่งตำแหน่งพื้นที่ของเฟอคอส เพื่อคอยเฝ้าจับผิดเธออยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าพื้นที่ในบ้านเป็นพื้นที่ของสามี เฟอคอสคือผู้อาศัยที่ถูกกกดขี่ทางเพศเท่านั้น

“(...) He never went out of the house, or sat at a coffe-house, ... All day long he remained by my side in the house, or in the kitchen, watching me as I cooked or washed. If I dropped the packet of soap powder and spilled a few grains on the floor, he would jump up from his chair and complain at me for being careless. (...) One day he discovered some leftover scraps of food, and started yelling at me so loudly, ... After this incident, he got into the habit of beating me whether he had a reason for it or not.”³⁸

ในบ้านของสามีตัวตนของเฟอคอสมีสถานภาพเป็นเพียงทาสรับใช้ผู้ซื้อสัตว์ของสามีเท่านั้น ไม่ว่าเฟอคอสจะอยู่ที่ใด เขาจะต้องคอยติดตามเฝ้าดูเธอทุกฝีก้าว ถึงแม้ว่าเธอจะทำงานในครัวเรือนหรืองานบ้านอย่างสุดความสามารถ แต่สามีของเธอก็ไม่เคยพอใจ เขามองเห็นว่าเธอมีความสะเพร่าตลอดเวลาและสมควรที่จะถูกลงโทษอยู่ร่ำไป จะเห็นได้ว่า จารีตกำหนดให้ผู้หญิงรับใช้สามีภายในบ้าน ซึ่งเป็นความชอบธรรมตามศาสนาอิสลาม ในฐานะที่ภรรยาคือทรัพย์สินสมบัติอันมีค่าของสามีตามที่บทบัญญัติในคัมภีร์อัล-กุรอานกล่าวไว้ ดังนั้นสามีของเฟอคอสจึงมีสิทธิในการเป็นเจ้าของร่างกายของเธอ³⁹ การครอบครองร่างกายของเธอซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัวโดยสามีแสดงให้เห็นว่า ร่างกายของเธอไม่ใช่พื้นที่ส่วนตัวของผู้หญิงอย่างแท้จริง ในขณะที่สามีภรรยาร่วมรักกันโดยปกติแล้วสามีเป็นผู้ดำเนินเกมรักและควบคุมกิจกรรมทางเพศ ส่วนภรรยาเป็นทั้งผู้ตอบสนองและผู้ให้ความร่วมมือในเวลาเดียวกัน ดังนั้นเราจึงมองเห็นอำนาจในการควบคุมพื้นที่บนร่างกายของผู้หญิงในขณะมีเพศสัมพันธ์ ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ หลังจากที่เฟอคอส

³⁷ ซัยยิด สะอีด อักคาร์ ริซวี, *ชีวิตครอบครัวอิสลาม*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: พับบลิคชั่น, 2544), หน้า 53.

³⁸ Nawal El Saadawi, *Woman at Point Zero*, p. 44.

³⁹ เสาวนีย์-รุจิระอัมพร —จิตต์หมวด, *วัฒนธรรมอิสลาม*, หน้า 302.

สขายเรือนร่างให้แก่ลูกค้า จะเห็นได้ว่า พื้นที่บนร่างกายของเธอกลายเป็นพื้นที่สาธารณะที่ลูกค้าซื้อบริการทางเพศได้ด้วยอำนาจเงิน นอกจากนี้อำนาจในการควบคุมเรือนร่างของเฟอคอสถูกถ่ายโอนไปสู่ลูกค้าที่เข้ามาจับจองเป็นเจ้าของพื้นที่ที่เป็นครั้งคราว

เมื่อซิค มามอดผู้เป็นสามีของเฟอคอสเกิดอารมณ์ทางเพศขึ้นมา เขาก็ใช้อำนาจของสามีทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อเธอ โดยที่ไม่สนใจว่าเธอจะมีอารมณ์ร่วมไปกับเขาด้วยหรือไม่ เขาเร่งปฏิบัติการกิจจนกระทั่งตนเองสำเร็จความใคร่ด้วยความหิวกระหายในกาม

“At night he would wind his legs and arms around me, and let his old, gnarled hand travel all over my body, like the claws of a starving man who has been deprived of real food for many years wipe the bowl of food clean, and leave not a single crumb behind.”⁴⁰

การกระทำของมามอดเป็นการใช้อำนาจของสามีควบคุมและครอบครองพื้นที่บนร่างกายที่เป็นพื้นที่ส่วนตัวของเฟอคอส ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการถูกคุกคามทางเพศและการปราศจากสิทธิในการเป็นเจ้าของพื้นที่ส่วนตัวของเฟอคอส

ในนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* เราจะเห็นว่า เมื่อแซมบูกัวเข้ามาสู่บริเวณบ้านของบาบามูกูรูที่มีชนชั้น ความประหลาดใจอย่างหนึ่งเกิดขึ้นในใจของเธอ เธอพบว่าบ้านของลุงถูกทาด้วยสีขาวยังหลังและมีอยู่หลังเดียวในระแวกนั้น เพราะในระหว่างที่เธอนั่งรถคันที่บาบามูกูรูขับพาเธอมาอยู่ที่บ้านของเขานั้น เธอสังเกตเห็นว่าบ้านหลังอื่นๆมิได้ถูกทาสีขาวเหมือนกับบ้านของลุง ความสงสัยทำให้เธอสอบถามนยาชาผู้เป็นลูกสาวของลุง นยาชาเล่าให้เธอฟังว่า การทาสีขาวเป็นการบอกให้รู้ว่าบ้านหลังนี้เป็นบ้านของอาจารย์ใหญ่ที่มีชนชั้น ความคิดในเรื่องการใช้สีขาวยมาจากพวกมิชชันนารี ซึ่งเป็นพวกเผยแพร่คริสต์ศาสนาชาวตะวันตก แซมบูเล่าถึงคำพูดของนยาชา ดังนี้

“She said that was around the turn of the nineteenth century at a time when the missionaries believed that only white houses were cool enough to be comfortably lived in. Diligently this belief was translated into action. White houses sprang up all over the mission. All those white houses must have been very uninspiring for people whose function was to inspire. Besides, natives

⁴⁰ Nawal El Saddawi, *Woman at Point zero*, p. 43.

were said to respond to colour, so after a while the missionaries began to believe that houses would not overheat, even when they were not painted white, as long as pastel shades were used. They began to paint their houses cream, pale pink, pale blue, pale green."⁴¹

จากคำบอกเล่าของนยาซาทำให้เรามองเห็นอิทธิพลของอำนาจตะวันตกที่แผ่ปกคลุมไปยังพวกพื้นเมือง โดยอาศัยสีขาวเป็นสีที่แบ่งแยกพื้นที่ระหว่างพวกผิวขาว และพวกพื้นเมือง การทำสีขาวลงไปบนตัวบ้านเป็นการบ่งบอกให้รู้ถึงตำแหน่งแห่งที่ของพวกผิวขาว ส่วนพื้นที่ในบริเวณที่มีตัวบ้านถูกทาสีอื่นเป็นพื้นที่ที่พวกพื้นเมืองอาศัยอยู่ การใช้สีขาวทาลงบนตัวบ้านโดยการอ้างความเชื่อในเรื่องความสะอาดสบายแสดงให้เห็นนัยสำคัญทางการเมือง แท้จริงแล้วพวกผิวขาวต้องการครอบงำความคิดของพวกพื้นเมือง โดยอาศัยสีขาวของบ้านเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ จากคำพูดของนยาซาเราจะเห็นว่า ในเวลาต่อมาพวกพื้นเมืองต่างขานรับความเชื่อนี้โดยการทาสีบ้านของตนเองเป็นสีอ่อนๆ การปรับเปลี่ยนสีของตัวบ้านให้เป็นสีอ่อนนั้น ถือว่าผิดวิสัยของพวกพื้นเมือง เพราะโดยปกติพวกเขาไม่นิยมสีอ่อนๆแบบนี้ คำพูดของแทมบูที่กล่าวว่าสีขาวเป็นสีที่ทำให้ความสวยของบ้านลดน้อยลงไปกว่าเดิม เป็นเครื่องยืนยันถึงการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของพวกพื้นเมืองโดยการรับอัตลักษณ์ของพวกผิวขาว สีขาวมีนัยสำคัญหมายถึงสีผิวของพวกตะวันตก ความบริสุทธิ์ ความศรัทธาเลื่อมใส และความศักดิ์สิทธิ์ พื้นที่ที่มีบ้านเป็นสีขาวนอกจากจะหมายถึงพื้นที่ของพวกผิวขาวแล้ว ยังหมายถึงพื้นที่ของพวกมิชชันนารีที่มีความบริสุทธิ์ นำเคารพศรัทธา และเป็นผู้ที่สืบทอดคริสต์ศาสนา ดังนั้นจึงทำให้พวกพื้นเมืองมองเห็นพวกมิชชันนารีเป็นพวกพ่อมดขาวที่เป็นผู้มีอำนาจ มีจิตใจโอบอ้อมอารี และรักที่จะช่วยเหลือพวกพื้นเมืองผู้ยากไร้

นอกจากนี้แทมบูยังเรียนรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานภาพที่เกิดขึ้นในตัวของเธอ เมื่อเธอย้ายมาอยู่ที่บ้านของลุง แต่เดิมนั้นแทมบูเป็นเพียงเด็กผู้หญิงบ้านนอกที่ยากจน ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อลุงของเธอและครอบครัวไปเยี่ยมเธอที่บ้าน คนรับใช้ของครอบครัวลุงได้ไปที่บ้านของเธอด้วย คนรับใช้ผู้นี้มีชื่อว่าแอนนา เธอเป็นเพียงแค่อุปการะพื้นเมืองธรรมดาคนหนึ่ง เมื่อแทมบูได้พบกับเธอ เธอมิได้ปฏิบัติต่อแทมบูอย่างดีเหมือนกับที่ปฏิบัติต่อลุงและสมาชิกในครอบครัวของเขา ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าสมาชิกในครอบครัวของลุงคือนายจ้างของเธอนั่นเอง ครั้งพอแทมบูย้ายเข้ามาอยู่ที่มิชชัน เธอก็พบกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากพฤติกรรมของแอนนา เมื่อเธออย่างกรายเข้ามาอยู่ในบ้านของลุง แอนนาก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากเดิมที่เคยปฏิบัติต่อเธออย่างธรรมดา เมื่อครั้งที่อยู่บ้านที่โฮมสเตด กลายเป็นพินอปปิเทาเธอจนเธอรู้สึกลำบากใจ ถึงแม้ว่าแทมบูจะพยายาม

⁴¹ Tsitsi Dangarembge, *Nervous Conditions*, p. 63.

แสดงให้แอนนาเห็นว่า เธอไม่ต้องการให้แอนนาปฏิบัติต่อเธอเช่นนั้น แต่แอนนาก็ปฏิเสธความต้องการของเทมบู เพราะในเวลานี้เทมบูคือนายจ้างคนหนึ่งของเธอด้วย จะเห็นได้ว่า เมื่อเทมบูเปลี่ยนสถานที่อยู่ใหม่ สถานภาพของเธอก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย สถานภาพที่เปลี่ยนแปลงนี้สัมพันธ์กับพื้นที่ที่เธออาศัยอยู่ เมื่อเธออยู่ที่โฮมสเตด เธอเป็นเพียงเด็กบ้านนอกที่ไม่มีเกียรติในสังคม แต่เมื่อเธอมาอยู่ที่บ้านของลุง เธอกลับกลายเป็นที่เคารพยำเกรงของคนรับใช้ รวมทั้งคนอื่นๆ ในสังคมของลุงที่ต่างก็ให้เกียรติเธอ

*"It only became important when you considered it with all the other strange ways she was adopting, of kneeling down to talk to me and not looking at me as she talked but at a spot on the floor a few inches in front of me. (...) It was very sobering to think that my change of address had changed me into a person Anna could not talk to. It was disconcerting too, because I was aware only of the change of address."*⁴²

ท่าทีสงบเสงี่ยมที่แอนนาปฏิบัติต่อเทมบูทำให้เทมบูสงสัยอย่างมาก นอกจากแอนนาจะแสดงกิริยาอ่อนน้อมต่อเธอทุกๆ ที่เธอมีอายุน้อยกว่าแล้ว แอนนายังแทบจะไม่ค่อยได้พูดกับเธอสักเท่าใดนัก ความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของแอนนาทำให้เทมบูตระหนักรู้ว่า ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะสถานภาพของเทมบูนั่นเอง เมื่อเทมบูย้ายมาอยู่กับลุง สถานภาพของเธอก็สูงขึ้น เพราะลุงมีตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต คือเป็นอาจารย์ใหญ่ มีฐานะดี อาศัยอยู่ในบ้านหลังใหญ่ และเป็นพวกเดียวกับพวกพิชชาวซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในสังคมในฐานะที่เป็นเจ้าอาณานิคม การอาศัยอยู่ในพื้นที่ของพวกพิชชาวทำให้เทมบูได้รับเกียรติจากคนในสังคม ถ้าหากว่าเธอยังคงอยู่ในโฮมสเตด เธอก็จะไม่ได้รับการนับหน้าถือตาจากผู้อื่น

จากการย้ายที่อยู่ของตัวละครเอกทั้งสาม โดยการออกจากครอบครัวมาอยู่กับญาติพี่น้องหรือในชุมชน จะเห็นได้ว่า ตัวละครทั้งสามยังคงเรียนรู้ความหมายของความเป็นหญิงในพื้นที่ดังกล่าว ในพื้นที่ที่ตัวละครอาศัยอยู่ พวกเขาต้องเรียนรู้การจรรยาบรรณพื้นที่โดยผู้มีอำนาจในพื้นที่เหล่านั้น เมื่อพวกเขาเติบโตขึ้น ความชัดเจนในเรื่องของความหมายของผู้หญิงที่สัมพันธ์กับการแบ่งแยกพื้นที่มีมากขึ้น ในการดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ พวกเขาต้องเรียนรู้อำนาจของเจ้าของพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตนในพื้นที่เพื่อเอาตัวรอด เมื่อพวกเขาถูกอำนาจของ

⁴² Ibid., p. 85.

เจ้าของพื้นที่บีบคั้นจิตใจจนไม่สามารถที่จะทนอยู่ต่อไปได้ พวกเขาจึงต้องหาทางดิ้นรนเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากอำนาจเหล่านั้น

4.3 โลกสาธารณะ: แหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ของผู้หญิงในโลกสาธารณะ

ถึงแม้ว่าการผูกขาดหน้าที่ความรับผิดชอบเรื่องงานบ้าน การเลี้ยงลูกและปรนนิบัติรับใช้สามี ทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสก้าวออกไปสู่โลกสาธารณะ แต่เมื่อมีสาเหตุจำเป็นผู้หญิงก็ต้องออกไปเผชิญชีวิตอยู่ในโลกสาธารณะ ในโลกทุนนิยมผู้หญิงไม่สามารถรอกอขายได้ทางเดียวที่มาจากหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น เพื่อความอยู่รอดพวกเขาต้องหาทางช่วยเหลือครอบครัวโดยการหางานทำ เพื่อช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว จะเห็นได้ว่า พวกเขามีอัตลักษณ์เป็นเพียงผู้สนับสนุนรายได้ของครอบครัว สำหรับผู้หญิงที่มาจากชนชั้นล่าง โอกาสในการประกอบอาชีพของพวกเธอน้อยมาก ผู้หญิงที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาน้อย ทางเลือกในการประกอบอาชีพสำหรับพวกเธอมักจะหนีไม่พ้นอาชีพขายแรงงาน ผู้หญิงบางคนยึดอาชีพโสเภณีเพราะหมดหนทางในการประกอบอาชีพ ดังเช่นห่านซึ่งเป็นตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* หลังจากที่เธอถูกข่าของนายน้อยขู่ไล่ออกจากตระกูล เธอก็ไปอาศัยอยู่กับพี่ชายที่สถานบริการทางเพศ และยึดอาชีพโสเภณี ส่วนเฟอคอส ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* เลือกประกอบอาชีพโสเภณีในโลกสาธารณะเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การออกมาใช้ชีวิตอยู่ในโลกสาธารณะอาจมีสาเหตุอื่นที่สำคัญก็ได้ เช่น การศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น ตัวละครเอกหญิงแทมบูในนวนิยาย *Nervous Conditions* ตัดสินใจหนีจากอำนาจของลุง เพื่อไปสร้างอิสรภาพในชีวิตให้แก่ตนเองในโลกสาธารณะ โดยเป็นนักเรียนของโรงเรียนคอนแวนต์ซึ่งเป็นของตะวันตก

จะเห็นได้ว่า ตัวละครเอกจะต้องเผชิญชีวิตตามลำพังในโลกสาธารณะที่เต็มไปด้วยอันตรายสำหรับห่านและเฟอคอสนั้น พวกเขาต้องพึ่งพาตนเองเพื่อความอยู่รอด แต่แทมบูยังมีโอกาสพึ่งพาความช่วยเหลือจากแม่ชีในโรงเรียนคอนแวนต์

จากการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกห่าน แทมบู และเฟอคอสต่างพยายามไขว่คว้าค้นหาอิสรภาพที่แท้จริงเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ตนเอง อย่างไรก็ตาม พวกเขายังคงเผชิญหน้ากับอำนาจแบบปิตาธิปไตย และอำนาจตะวันตกเช่นเดิม ในลำดับต่อไปจะขอกกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการของตัวละครเอกหญิงทั้งสามคือ ห่านในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* เฟอคอส ในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* และแทมบู ในนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* ดังนี้

4.3.1 ผู้หญิงกับพื้นที่ชายขอบในโลกสาธารณะ

ในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid* จะเห็นได้ว่า ในวัยเด็กห่านไม่มีโอกาสออกมาใช้ชีวิตหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันในโลกสาธารณะ สถานภาพของคนรับใช้เป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นโอกาสของเธอ ครั้นเมื่อเธอโตเป็นสาวเธอจึงสามารถออกมาสู่โลกสาธารณะได้โดยอาศัยโอกาสอันเหมาะสม อาทิ การไปเยี่ยมแม่ที่ป่วยหนักจนใกล้ตาย จะเห็นได้ว่า พวกสาวใช้ไม่สามารถออกมาใช้ชีวิตอยู่นอกตระกูลได้ตามลำพัง โดยปราศจากการได้รับอนุญาตจากนายจ้าง เนื่องจากพวกเธอต้องเคารพเชื่อฟังและรับใช้นายจ้างด้วยความซื่อสัตย์ อำนาจของนายจ้างที่ครอบงำพวกเธอทำให้พวกเธอสำนึกอยู่เสมอ เมื่อพวกเธอถูกขายให้แก่ นายจ้างแล้วเท่ากับว่า พวกเธอเป็นสมาชิกของครอบครัวตระกูล ดังนั้นพื้นที่ในโลกสาธารณะจึงไม่ใช่พื้นที่ของพวกเธอ อย่างไรก็ตาม วัยเด็กเป็นวัยที่ไม่เหมาะสมสำหรับห่านที่จะออกมาสู่โลกสาธารณะ เพราะเธออาจจะหลบหนีจากตระกูลซึ่งเท่ากับว่า เงินของนายจ้างต้องสูญเปล่าไปกับการซื้อตัวของเธอมา นอกจากนี้ถ้าหากปล่อยให้เด็กผู้หญิงวัยสี่ขวบอย่างเธอออกมาเผชิญชีวิตตามลำพังในโลกสาธารณะ เธออาจจะอดตายก็ได้

หลังจากที่ห่านใช้ชีวิตอยู่ในบ้านตระกูลเป็นเวลาหลายปี เธอได้เรียนรู้ชีวิตของสาวใช้จำนวนมากในตระกูลมากมาย ชีวิตของพวกเธอเป็นชีวิตที่อากัปกฏ พวกสาวใช้ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกนายจ้างกดขี่ทางเพศ ไม่มีอิสระเสรี ไม่มีเกียรติในสังคม สถานภาพของสาวใช้เปรียบเสมือนทาสรับใช้ผู้ซื่อสัตย์ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชีวิตของพวกเธอจะแร้นทืด แต่พวกเธอยังมีพวกพ้องที่เป็นสาวใช้ด้วยกันคอยให้กำลังใจ เป็นเพื่อนปรับทุกข์ในยามที่มีปัญหา ห่านเองก็มีผู้เป็นคนรับใช้เช่นเดียวกับเธอ เป็นเสมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งที่คอยให้ความช่วยเหลือเธอมาโดยตลอด ในเวลาเดียวกันในหมู่สาวใช้ก็มีผู้ที่อิจฉาริษยาคอยตั้งตัวเป็นศัตรูกับเธอ นอกจากโซฮินแล้วยังมีโปโปผู้เป็นคนรับใช้ของมิสลิ่ มิสลิ่เป็นภรรยาของนายน้อยยู เธอเกลียดชังห่านเพราะห่านมีความผูกพันกับนายน้อยยูมาตั้งแต่เด็ก ความผูกพันของทั้งสองคนได้กลายเป็นความรัก มิสลิ่ต้องการทำลายสายสัมพันธ์แห่งความรักของพวกเขา เธอมีโซฮินคอยสอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวของนายน้อยยูและห่าน เมื่อเธอรู้ว่าห่านได้เป็นภรรยาของนายน้อยยูแล้ว เธอจึงร่วมมือกับโซฮินหาทางกำจัดห่าน ห่านเองก็รู้ตัวดีว่าศัตรูของเธอคือโซฮินที่จะเล่นงานเธอ เธอเองพยายามประจบประแจงอย่างของนายน้อยยู เพื่อให้เข้าหูเธอ เมื่ออย่างของนายน้อยยูพูดหลัง ห่านก็อาสาตามห่านให้ จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างยาและห่านกำลังดำเนินไปอย่างดี แต่แล้วเมื่อสบโอกาสมิสลิ่กับโซฮินก็ไปฟ้องยาเรื่องที่ห่านลักลอบได้เสียกับนายน้อยยู เมื่อยาารู้เรื่อง เธอจึงจับได้ห่านออกจากตระกูล ถึงแม้ว่าเธอจะเอ็นดูห่าน แต่เธอก็จำเป็นต้องไล่เธอไปเพื่อความสงบสุขของตระกูล ในขณะที่ห่านถูกขับไล่ออกมา เธอกำลังตั้งครกร์อยู่

ในโลกสาธารณะดูเหมือนว่าเป็นโลกที่มีอิสระเสรีสำหรับห่าน เพราะเธอสามารถเลือกทางเดินชีวิตของตนเองได้ แต่ในความเป็นจริงกลับกลายเป็นโลกที่อ้างว้างเดียวดายสำหรับเธอ เพราะห่านไม่มีใครเป็นที่พึ่งพาได้เลย ถึงแม้ว่าเธอจะมีพี่ชาย แต่เขาก็เป็นคนเห็นแก่ตัวและไว้ใจไม่ได้ เขาคอยจ้องแต่จะหาผลประโยชน์ใส่ตัวแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม

เมื่อห่านถูกไล่ออกจากตระกูล เธอก็ไปอาศัยอยู่ที่สถานบริการทางเพศในโลกสาธารณะ เราจะเห็นได้ว่า การที่ห่านตัดสินใจเลือกมาเป็นโสเภณีที่สถานบริการทางเพศแห่งนี้เป็นเพราะ เธอเป็นสาวใช้ผู้ยากไร้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษา และมีพี่ชายเป็นแมงดา ดังนั้นเธอจึงไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากนัก ถ้าหากว่าเธอไม่เลือกเป็นโสเภณี เธอก็อาจจะบวชชี เมื่อห่านมาอาศัยที่โสเภณีเธอก็รู้ว่า ตนเองจะต้องขายเรือนร่างให้แก่ลูกค้า จะเห็นได้ว่า ชีวิตของห่านมิได้ดีขึ้นไปกว่าเดิมเลย ในสถานบริการทางเพศ ห่านก็ยังคงถูกขายเหมือนเดิม เพียงแต่ว่าเปลี่ยนจากการขายขาดเพื่อไปเป็นคนรับใช้ ไปสู่การขายบริการทางเพศกับผู้ชายทีละคน อย่างไรก็ตามก็คิดจะเห็นว่า สถานบริการทางเพศคือสถานที่ที่น่ารังเกียจในสายตาของคนในสังคม ในพื้นที่ทางสังคมตำแหน่งที่ตั้งของสถานบริการทางเพศจะอยู่ตรงริมหรือขอบ เมื่อห่านออกมาอยู่ในสถานบริการทางเพศและประกอบอาชีพเป็นโสเภณี เธอจึงกลายเป็นพวกชายขอบ

ที่สถานบริการทางเพศที่มีชื่อว่าบ้านดอกไม้ (The House of Flowers) บรรดาโสเภณีที่นั่นจะมีฉายาที่เป็นชื่อของดอกไม้ชนิดต่างๆ ซึ่งได้รับการตั้งขึ้นให้สอดคล้องกับชื่อของสถานบริการทางเพศแห่งนี้ ดอกไม้ที่ถูกลำมาตั้งชื่อให้แก่โสเภณีเป็นดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมและสวยงาม พวกโสเภณีจะได้รับหมายเลขประจำตัวไว้สำหรับให้ลูกค้าเลือก เพื่อความสะดวกสบายในการจดจำและช่วยให้จำได้ง่ายขึ้นกว่าการจำเพียงแค่ชื่อดอกไม้

“HAN DECLINED THE OFFER OF ASSISTANCE FROM LOTUS and Rose-they all had flower names, and in time she too would be called Peony or Chrysanthemum or Jasmine, depending on what was left, or Lotus Number Two or Rose Number Three, depending on inclination-and proceeded to do the transformation herself.”⁴³

การใช้ชื่อดอกไม้มาตั้งเป็นฉายาของโสเภณีแสดงให้เห็นถึง ตัวตนที่ไม่มีอยู่จริงของดอกไม้ฉายาที่โสเภณีได้รับก็เป็นเพียงชื่อที่ใช้ในการขายบริการทางเพศ มิใช่ชื่อที่แท้จริงของพวกโสเภณี

⁴³ Catherine Lim, *The Bondmaid*, p. 299.

นอกจากนี้ถึงแม้ว่าจะมีการตั้งฉายาของโสเภณีให้สอดคล้องกับชื่อของสถานบริการทางเพศ แต่สถานที่แห่งนี้ก็มีใช้สถานที่สำหรับขายดอกไม้ มันเป็นสถานที่สำหรับขายบริการทางเพศให้แก่ลูกค้าผู้ชาย จะเห็นได้ว่า ทุกสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนมีใช้สิ่งที่มีอยู่จริงไม่ว่าจะเป็นดอกไม้ ชื่อของโสเภณี สถานที่สำหรับขายดอกไม้ ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าสิ่งทั้งหมดไม่มีตัวตนที่แท้จริงอยู่ในพื้นที่สังคม ทุกสิ่งเป็นเพียงสิ่งสมมุติเท่านั้น อย่างไรก็ตาม มุมมองข้างต้นมาจากแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ แต่สำหรับมุมมองของสังคมนั้น โสเภณีเป็นเพียงพวกชายขอบที่ไม่มีคุณค่าในสังคมนอกจากจะทำให้สังคมเสื่อมทราม เพราะโสเภณีเป็นผู้หญิงที่ไร้ศีลธรรม ประพฤติตนสำส่อนทางเพศ

หลังจากที่ทานใช้ชีวิตอยู่ในสถานบริการทางเพศได้ไม่นาน นายน้อยก็มาตามตัวเธอให้กลับไปอยู่กินกับเขา แต่ทานได้ยื่นคำขาดแก่เขา โดยให้เขาไปบอกกับคนในตระกูลว่า เขาต้องการให้ทานเป็นภรรยาคนที่สองของเขา ถ้าหากเขาทำไม่ได้ เธอจะขอตายอยู่ที่สถานบริการทางเพศแห่งนี้ ในที่สุดนายน้อยก็ยินดียอมรับปากเธอ เมื่อเขาไปบอกย่าของเขา เธอก็รู้สึกเข้าใจ เพราะเธอได้ก่อความทุกข์ใจให้แก่เธอ และนำความเดือดร้อนมาสู่ตระกูลรวมทั้งตระกูลข้างซึ่งเป็นตระกูลของมิสลิ้นนอกจากนี้เมื่อเขาบอกว่าตนเองต้องการยกย่องให้ทานเป็นภรรยาของเขาอีกคนหนึ่ง ก็โสภคร้าเสียใจไม่แพ้ยา ถึงแม้ว่าในเวลาี่ทานจะเป็นผู้ชนะแล้วก็ตาม แต่เธอก็ยังใช้ชีวิตอยู่นอกตระกูล โดยไปอาศัยบ้านของวิน-อิน-เดอะ-เฮด เพื่อนผู้เคยเป็นสาวใช้ในตระกูลมาก่อน ในเวลาต่อมาเมื่อทานคลอดลูกออกมาแล้ว เธอก็รู้สึกดีใจเป็นที่สุดเพราะตนเองให้กำเนิดบุตรชายแก่นายน้อย แต่แล้วหัวใจของเธอก็แทบจะแตกสลาย เมื่อรู้ว่าลูกชายของเธอถูกคนอื่นขโมยไป

จะเห็นได้ว่า หลังจากที่ทานคลอดลูกแล้ว เธอก็กลับไม่มีโอกาสได้พักผ่อนร่างกาย เนื่องจากต้องวิ่งไล่ตามหาลูกชายที่ถูกพี่ชายของเธอ และโซอินผู้เป็นหัวหน้าสาวใช้ของตระกูลขโมยไป ความอ่อนล้าของร่างกายที่ฝืนฝืนที่ตกลงมาอย่างหนักทำให้เธอหมดเรี่ยวแรงที่จะตามหาลูกอีกต่อไป ในระหว่างนั้น พระสงฆ์รูปเดิมที่เคยพยายามลวงละเมิดทางเพศเธอและถูกเธอกลั่นแกล้งมีโอกาสดูพบเธอ เนื่องจากโซอินและพี่ชายของเธอร่วมมือกันวางแผนส่งตัวเธอมาให้พระรูปนี้ที่วัดแสงขาว เพื่อปิดป่าและจับไล่ปีศาจที่อยู่ในร่างกายของเธอออกไป แท้จริงแล้วพวกเขาต้องการกำจัดเธอออกไปให้พ้นจากเส้นทางชีวิตของคนในตระกูลและตระกูลข้าง ดังนั้นเขาจึงคิดที่จะหาทางแก้แค้นเธอ โดยการรับซื้อตัวเธอจากพี่ชายที่ต้องการขายเธอให้แก่เขา เขาวางแผนให้เธอทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเขาและพักอาศัยอยู่ในวัดแห่งนี้ตลอดไป ในเวลานี้ไม่มีใครสามารถช่วยทานได้ เพราะเธอออกมาสู่โลกสาธารณะเพียงลำพัง ถ้าหากเธอยังอาศัยอยู่ในตระกูล พระรูปนี้ก็ไม่น่าคิดร้ายต่อเธอ เนื่องจากอาจจะมึผลกระทบต่อสถานภาพของตนเอง ทำให้ผู้อื่นขาดความนับถือและหมดความศรัทธา จะเห็นได้ว่า สำหรับทานแล้วโลกสาธารณะเป็นโลกที่มีแต่อันตราย แต่เป็นโลก

ที่ผู้ชายสามารถดำรงตนอยู่ได้ ถึงแม้ว่าพระรูปนี้และพี่ชายของเธอจะเป็นคนเลวทั้งคู่ แต่พวกเขาก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ในโลกสาธารณะได้ ซึ่งแตกต่างจากเธอที่เป็นเพียงเหยื่อของผู้ชายและมีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ได้ตามลำพัง นอกจากนี้พระรูปนี้ยังคงมีอำนาจอยู่ในโลกสาธารณะได้เป็นเวลาช้านาน โดยเป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทั่วไป

เมื่อหามืออาการเพื่อและเรียกหาเจ้าแม่หยินให้มาช่วยเหลือเธอ พระรูปนี้ก็นึกในใจว่าเขาเป็นเพียงผู้เดียวเท่านั้นที่สามารถจะช่วยเหลือเธอได้

“He thought, “Only I can help you, my girl.” She went on calling with mounting anxiety, “Goddess! Goddess!” and he finally shouted, “Quiet!” before going out of the room and leaving her to her delirium.”⁴⁴

ในเวลานี้ห่านตกเป็นเหยื่อในกำมือของพระที่วัดแสงขาวซึ่งเป็นศัตรูเก่าของเธอ สภาพร่างกายที่อ่อนเพลีย รวมทั้งการอยู่เพียงลำพังในวัดแสงขาว ทำให้เธอหมดหนทางที่จะขัดขืนและต่อสู้กับพระรูปดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เธอไม่สามารถต่อต้านกับอำนาจของเขาได้ เนื่องจากเขายังคงได้รับการสนับสนุนจากพี่ชายของเธอและโซยิน

ในโลกสาธารณะนอกจากห่านจะต้องปะทะสังสรรค์กับอำนาจของผู้ชายแล้ว หลังจากที่เธอจบชีวิตลงเธอยังต้องเผชิญหน้ากับอำนาจของตะวันตกอีกด้วย อำนาจของตะวันตกอาจนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในเรื่องความเชื่อของวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม แต่เดิมคนในชุมชนให้ความนับถือเจ้าแม่ห่านกันอย่างมาก พวกเขาเชื่อว่าเจ้าแม่ห่านสามารถช่วยเหลือพวกเขาให้พ้นทุกข์ได้ เมื่อพวกเขาได้รับความเดือดร้อน เจ้าแม่ห่านคือที่พึ่งทางใจของพวกเขา อำนาจของเจ้าแม่ห่านสามารถบันดาลให้เกิดผลในสิ่งที่พวกเขาต้องการ เช่น ช่วยให้พวกเขาสมความปรารถนาในเรื่องการมีลูก ช่วยปัดเป่าโรคร้ายให้หายไป

อย่างไรก็ตาม การรื้อทำลายศาลเจ้าแม่ห่านเพื่อทำการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่ทันสมัยโดยไม่ใส่ใจกับความเชื่อดั้งเดิม เป็นการทำลายความเชื่อและความศรัทธาที่พวกเขาบ้านมีอยู่ไปจนหมดสิ้น เมื่อสิ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจถูกทำลายไป ความเชื่อในเรื่องวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมจึงได้รับผลกระทบไปด้วย พวกเขาบ้านอาจจะหมดความเชื่อถือในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในลัทธิเต๋า

⁴⁴ Ibid., p. 341.

และพุทธศาสนิกายมหายาน จะเห็นได้ว่า การทำลายศาลเจ้าแม่ห่านเท่ากับทำลายอำนาจของผู้หญิงลงไปด้วย ในขณะที่วัฒนธรรมตะวันตกซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดที่เน้นความทันสมัยและความสะดวกสบายเข้ามาแทนที่ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของเจ้าแม่ห่านที่ถูกทำลายลงไปเป็นอำนาจของผู้หญิงตะวันออกที่ถูกกดทับโดยอำนาจตะวันตก การหันไปยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกโดยทำลายตะวันออกก่อให้เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์และความเป็นรากเหง้าของตะวันออก

ในช่วงอารัมภบทผู้เขียนบรรยายให้ผู้อ่านมองเห็นการแทนที่ตะวันออกด้วยตะวันตก โดยการไ้รลปรับระดับพื้นที่ดินที่แต่เดิมเคยเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าแม่ห่านมาก่อน

“He was the caretaker of a little dilapidated shrine on a small plot of land, ..., that stood in the way of a three-hundred-million dollar industrial development project: until he gave his signed permission, the bulldozers could not move in.”⁴⁵

จะเห็นได้ว่า การเข้ามาสู่พื้นที่ที่ตั้งของศาลเจ้าแม่ห่านของตะวันตกทำให้ความเชื่อและความศรัทธาในเรื่องสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติสูญหายไป ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาแทนที่ความเชื่อในอิทธิฤทธิ์ของเจ้าแม่ห่าน โดยใส่แนวคิดในเรื่องของความสะดวกสบายทันสมัยเข้าไปแทนที่ความเชื่อดั้งเดิม

ในนวนิยายเรื่อง *Woman at Point Zero* จะเห็นได้ว่า ชีวิตหลังการแต่งงานของเฟอคอสเป็นชีวิตที่ขมขื่น เนื่องจากชีวิตแต่งงานของเธอไม่ได้เป็นไปตามที่ป้าสะใภ้บอกแก่เธอ ตัวตนของสามีของเธอมิใช่ผู้ชายที่ใจดีมีเมตตา นอกจากจะไม่นำศรัทธาแล้ว เขายังหันกระหายในกามอีกด้วย เขาทุบตีทำร้ายเธออยู่เสมอจนเธอไม่สามารถที่จะทนต่อไปได้ ความโหดเหี้ยมของเขามาจากความไม่ไว้วางใจในตัวของเธอเอง เขากลัวว่าเธอจะมากอบโกยทรัพย์สมบัติของเขา เนื่องจากเธอเป็นคนในชนชั้นล่าง ดังนั้นเขาจึงทำร้ายเธอเพื่อให้เธออยู่ในโอวาทและสำนึกว่าเขารู้เท่าทันเธอ เธอจะได้เลิกคิดที่จะปกอลอกเขา เมื่อเฟอคอสถูกทำร้ายร่างกายจนถึงขั้นได้รับบาดเจ็บจนไม่สามารถอดทนต่อไปได้ เธอจึงหนีออกมาเผชิญชีวิตในโลกภายนอก ในโลกสาธารณะที่เป็นโลกของผู้ชาย เฟอคอสตกเป็นฝ่ายถูกกระทำมาโดยตลอด ความอ่อนต่อโลกและความอ้างว้างเดียวดายทำให้เฟอคอสไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างเป็นอิสระได้ในโลกสาธารณะ เธอถูกเจ้าของร้านกาแฟและเพื่อนช่วยกันข่มขืน ถูกแม่เลี้ยงและแมงดาที่สถานบริการทางเพศหลอกลวง ถูกตำรวจล่วง

⁴⁵ Ibid., p. 1.

ละเมิดทางเพศและถูกผู้ชายที่เธอหลงรักหลอกหลวง การเป็นคนมีการศึกษาน้อย และมาจากชนชั้นล่าง ทำให้เฟอคอสแทบจะไม่มีทางเลือกในการดำเนินชีวิตเฟอคอสเองก็ประกอบอาชีพโสเภณี ในพื้นที่ทางสังคมโสเภณีเป็นเพียงพวกชายขอบที่ถูกผลักไสให้ออกไปจากศูนย์กลางของสังคมกระแสหลัก คำพูดของตำรวจในนวนิยายเรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของสังคมที่มีมุมมองเกี่ยวกับอาชีพโสเภณี โดยเขามองเห็นว่า อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่น่ารังเกียจในสังคม เปรียบเสมือนสิ่งสกปรกที่ต้องถูกกำจัดหรือชำระล้างออกไป เพื่อให้สังคมสะอาด การเปรียบเทียบดังกล่าวของตำรวจ ทำให้มองเห็นว่า ไม่มีพื้นที่ในสังคมหลงเหลือไว้สำหรับโสเภณีบ้างเลย พวกเขาถูกขับเบียดออกจากศูนย์กลาง ถูกทำให้กลายเป็นอื่น และกลายเป็นความแปลกแยกในสังคม ดังนั้นโสเภณีจึงไม่สามารถที่จะดำรงตนอยู่ในโลกสาธารณะได้

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่เฟอคอสหนีออกมาจากสถานบริการทางเพศ เธอมาพบกับตัวละคร “ตำรวจ” โดยบังเอิญ เขาพยายามพูดจาหวานล่อเพื่อให้เธอยอมมีเพศสัมพันธ์กับเขา ในตอนแรกเขากล่าวดูถูกอาชีพโสเภณีของเธอ แต่ในเวลาต่อมาเขากลับต้องการตัวเธอ โดยบอกว่าจะยอมจ่ายเงินให้แก่เธอเป็นจำนวนหนึ่งปอนด์สำหรับค่าบริการทางเพศ

“You’re a prostitute, and it’s my duty to arrest you, and others of your kind. To clean up the country, and protect respectable families from the likes of you. But I don’t want to use force. Perhaps we can agree quietly without a fuss. I’ll give you a pound: a whole pound. What do you say to that?”⁴⁶

คำกล่าวของตำรวจบอกให้ผู้อ่านรู้ว่า ไม่มีที่ว่างในโลกสาธารณะเหลือไว้ให้แก่เฟอคอสในฐานะที่เป็น โสเภณีซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ คำพูดที่หนักแน่นของตำรวจราวกับจะบอกว่าโสเภณีเป็นพาหะที่นำโรคร้าย หรือความอัปมงคลมาสู่คนในสังคม อย่างไรก็ตาม เราจะมองเห็นว่าผู้หญิงที่ไร้การศึกษาอย่างเฟอคอสมีทางเลือกในการประกอบอาชีพไม่มากนัก เมื่อเธอประสบความล้มเหลวจากการประกอบอาชีพเป็นพนักงานของบริษัท เธอจึงมีเพียงอาชีพโสเภณีเป็นอาชีพสุดท้ายสำหรับเธอ

เฟอคอสได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตมากมายจากการเป็นโสเภณี ถึงแม้ว่าอาชีพนี้จะทำรายได้ให้แก่เธออย่างงดงาม แต่ก็ยังเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม ไดอาผู้เป็นเพื่อนชาย

⁴⁶ Nawal El Saddawi, *Woman at Point Zero*, p. 62.

บอกให้เรารู้ตัวว่า อาชีพของเธอไม่สามารถเปรียบเทียบกับอาชีพของแพทย์ได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นอาชีพที่ให้บริการลูกค้าเหมือนกัน เพราะอาชีพของแพทย์เป็นอาชีพที่ขายความรู้ แต่อาชีพของเธอเป็นอาชีพที่ขายศักดิ์ศรีของลูกค้าหญิง จากคำพูดของไดอาที่ทิ่มแทงใจของเฟอคอส ทำให้เธอตัดสินใจหยุดทำอาชีพ โสเภณี และไปทำงานเป็นพนักงานในบริษัทแห่งหนึ่ง

หลังจากที่เธอพยายามประกอบอาชีพเป็นพนักงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ภาวะทางด้านเศรษฐกิจของประเทศทำให้เธอไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ถ้าหากยังคงยึดอาชีพนี้ต่อไป นอกจากนี้ นายจ้างในบริษัทก็มองเห็นเธอเป็นวัตถุทางเพศ

เฟอคอสต้องเผชิญหน้ากับผู้ชายที่กระหายในกามอยู่เสมอ เมื่อเธอไปทำงานเป็นพนักงานในบริษัทแห่งหนึ่ง เธอพบว่าผู้หญิงในโลกสาธารณะเปรียบเสมือนเหยื่อของผู้ชาย พนักงานในตำแหน่งเล็กๆอย่างเธอมักจะถูกพวกผู้ชายประเมินค่าเป็นเพียงวัตถุทางเพศเท่านั้น ในขณะที่เธอตะเกียกตะกายเข้ามาหางานทำด้วยความยากลำบาก และรู้สึกภาคภูมิใจกับการทำงานสุจริตและมีเกียรติในสังคม ถึงแม้ว่าตำแหน่งของเธอจะเป็นตำแหน่งที่ไม่มีเกียรติ แต่เมื่อเทียบกับอาชีพ โสเภณีแล้ว พนักงานบริษัทอย่างเธอก็มีเกียรติมากกว่า เพราะมิได้ขายศักดิ์ศรีของความเป็นลูกค้าหญิง แต่พวกผู้ชายในบริษัทกลับไม่คิดเช่นนั้น พวกเขาคิดแต่เพียงว่าพวกเธอมาทำงานเพื่อหาโอกาสที่เหมาะสมในการแสวงหาความสะดวกสบายให้แก่ชีวิต ดังนั้นจึงมีผู้ชายในตำแหน่งสูงยื่นความจำนงค์มาให้แก่เธอ โดยการเสนอให้เธอยอมพลีร่างกายให้แก่เขาเพื่อแลกกับความสะดวกสบายและความก้าวหน้าในอาชีพ

เฟอคอสเล่าว่า เธอปฏิเสธข้อเสนอของผู้บริหารระดับสูงที่มักจะหิบบิ้นสิ่งดีๆให้แก่เธอ โดยมีจุดประสงค์อื่นแอบแฝงอยู่ ซึ่งก็คือการล่อลวงละเมิดทางเพศ

“Throughout those three years not once did a top executive or higher official so much as touch me. I had no wish to humiliate my body at a low price, especially after I had become accustomed to being paid very highly for whatever services I rendered. I even refused invitations to lunch, or to a drive along the Nile.”⁴⁷

⁴⁷ Ibid., p. 75.

จะเห็นได้ว่า ในโลกสาธารณะที่เป็นโลกทุนนิยม ร่างกายของผู้หญิงเป็นทุนทางเศรษฐกิจที่ถูกตีราคาเป็นเงินตราเพื่อให้ผู้ชายคอยจัดหาทางลวงละเมิดทางเพศ

เฟอคอสยังพบกับความผิดหวังในเรื่องของความรักจากผู้ชายที่ชื่ออิบราฮิม ผู้ซึ่งทำงานอยู่ในบริษัทเดียวกันกับเฟอคอส เขามีตำแหน่งเป็นแค่เพียงพนักงานบริษัท ในตอนแรกเขาบอกว่าจะแต่งงานกับเธอ แต่แล้วเขาก็กลับไปแต่งงานกับผู้หญิงที่มีฐานะร่ำรวย ความหลอกลวงของเขาทำให้เฟอคอสชอกช้ำใจอย่างมาก เธอคิดว่าแต่นี้ต่อไปจะไม่หลงเชื่อคำพูดของผู้ชายคนไหนทั้งสิ้น ในที่สุดเธอก็ตัดสินใจกลับมายังอาชีพอิสระเดิม

เมื่อเฟอคอสหันมายังอาชีพอิสระเป็นอาชีพหลัก เธอต้องพบกับการกดขี่ทางเพศที่มาพร้อมกับผู้ชายตะวันตก ชายผู้นี้เป็นผู้บริหารระดับสูง เขาใช้อำนาจแบบปีศาจไปโดย และอำนาจของตัวตะวันตกในฐานะที่เป็นที่พึ่งทางเศรษฐกิจของอียิปต์เรียกให้เธอไปพบกับเขา เมื่อเธอปฏิเสธ เขาจึงใช้อำนาจของตนเอง ผ่านทางตำรวจอียิปต์ โดยให้ตำรวจนายนี้เกลี้ยกล่อมชักชวนให้เธอยอมร่วมหลับนอนกับเขา ครั้นพอเธอปฏิเสธอีกเขาก็ขู่เชิญเธอต่าง ๆ นานา เพื่อให้เธอยอมจำนน เช่น ขู่ว่าจะจับเธอเข้าคุก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเธอยื่นกรานที่จะไม่ยอมร่วมหลับนอนด้วย เขาก็บอกเธอว่าการปฏิเสธของเธออาจจะกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

“On still a third, he explained to me that refusing a Head of State could be looked upon as an insult to a great man and lead to strained relations between the two countries.”⁴⁸

จะเห็นได้ว่า เฟอคอสต้องต่อสู้กับอำนาจของผู้ชายและอำนาจตะวันตกในเวลาเดียวกัน ซึ่งอำนาจทั้งสองเป็นอำนาจที่ดำรงอยู่ในโลกสาธารณะ และได้รับการส่งผ่านมายังผู้ชายเพื่อทำการครอบงำผู้หญิง โดยอาศัยข้ออ้างที่เข้าข้างตนเอง อย่างไรก็ตาม การนำอำนาจแบบปีศาจไปเชื่อมโยงกับอำนาจของตะวันตกทำให้เรามองเห็นได้ว่า อำนาจทั้งสองต่างสอดประสานและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เมื่อยกเอาอำนาจทั้งสองมาเป็นข้ออ้างตามประเด็นการเมืองเรื่องเพศ จะทำให้การส่งผลของอำนาจคู่มิพลังอำนาจมากยิ่งขึ้น

หลังจากที่เฟอคอสรอดพ้นจากอำนาจของผู้ชายตะวันตกแล้ว เธอก็มุ่งหน้าประกอบอาชีพอิสระอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง จากความมุ่งมั่นในอาชีพของเธอทำให้เธอมีฐานะดีขึ้นเหมือนแต่ก่อน

⁴⁸ Ibid., p. 90.

ในเวลานี้เธอมีชีวิตที่สุขสบายขึ้น แต่แล้ววันหนึ่งก็มีแมงคาเข้ามาในชีวิตของเธอ แมงคาคอนนี้จ้องที่จะตัดดวงผลประโยชน์จากเรือนร่างของโสเภณี เธอถูกแมงคาชื่อมาร์โซคบังคับจนต้องยอมตกเป็นเครื่องบำบัดความใคร่ ปล่อยให้เขารีดไถเงินที่หามาได้จากน้ำพักน้ำแรงของเธอ ถึงแม้ว่าเฟอคอสจะไม่เต็มใจยอมเป็นวัตถุทางเพศให้แก่เขา แต่ความกลัวในอำนาจที่ใช้กำลังบังคับของเขาทำให้เธอยอมจำนนและภักดีต่อเขา

*“He would his arms around me. I felt the familiar weight pressing down on my breast, but my body withdrew, turned in on itself away from me, like some passive, lifeless thing, refusing to surrender, undefeated. Its passivity was a form of resistance, a strange ability not to feel either pleasure or pain, not to let a single hair on my head, or on my body, be moved.”*⁴⁹

มาร์โซคพยายามใช้กำลังของตนเองบังคับจิตใจเฟอคอส การที่เขาได้เสพสุขกับเฟอคอส เท่ากับเป็นการยืนยันว่า เขาคือผู้ครอบครองเฟอคอสอย่างแท้จริง ดังนั้นเขาจึงมีสิทธิในตัวของเธออย่างสมบูรณ์ เมื่อเป็นเช่นนี้เขาจึงมีอำนาจอยู่เหนือเฟอคอสในฐานะผู้ปกครองของเธอ กล่าวคือ เป็นทั้งสามีและผู้ดูแลผลประโยชน์ทั้งหมดของเธอ

ในนวนิยายเรื่อง *Nervous Conditions* เราจะพบว่า หลังจากที่แซมบูอาศัยอยู่กับลุง เป็นเวลานานเธอก็เรียนรู้ว่ายังอยู่กับเขานานเท่าไร เธอก็จะยิ่งตกอยู่ในอำนาจของเขามากขึ้นเท่านั้น พฤติกรรมที่แสดงออกในเรื่องของการวางอำนาจอยู่เหนือผู้อื่น โดยไม่มีเหตุผล ทำให้แซมบูรู้สึกอึดอัดใจ เธอไม่รู้ว่าตนเองจะพบกับเหตุการณ์อะไรในแต่ละวัน แต่ในความเป็นจริงแล้วบาบามูกูรมีแผนการของเขาอยู่ในใจ เขาต้องการสร้างเครือข่ายของพวกผิวขาวในหมู่พวกผิวดำ และเขาก็มองเห็นแซมบูเป็นเหยื่อของเขา นับตั้งแต่แซมบูก้าวเข้ามาอยู่ในบ้านของลุง เธอมองเห็นการวางอำนาจของลุงมาโดยตลอด ซึ่งรวมถึงการวางอำนาจที่บ้านของเธอที่โสมสแตกด้วย การวางอำนาจของลุงเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองมีทั้งแบบซ่อนเร้นและเปิดเผย สำหรับแซมบูและครอบครัวของเธอ บาบามูกูรูอาศัยกลวิธีที่แยบยลในการสร้างอำนาจให้อยู่เหนือพวกเธอ แต่สำหรับนยาซาลูกของเธอเอง เขากลับใช้วิธีที่เปิดเผย ซึ่งเราสังเกตได้จากฉากในเรื่องตอนที่เขาขบตีลูกสาวของตนเอง เมื่อแซมบูเกิดความคับข้องใจในการอาศัยอยู่กับลุง เธอจึงหาแนวทางในการทำให้ตนเองหลุดพ้นจากอำนาจของลุง ครั้นพอพวกแม่ชีจาก โรงเรียนคอนแวนต์มาคัดเลือกนักเรียน

⁴⁹ Ibid., pp. 93-94.

ผิวคำเพื่อไปศึกษาต่อ เธอจึงมองเห็นหนทางสำหรับอนาคตของตนเอง ดังนั้นเธอจึงตั้งใจทำข้อสอบที่แม่ชีนำมาทำการทดสอบเพื่อดูว่าตนเองจะได้รับคะแนนมากและถูกคัดเลือกให้ไปเรียนที่โรงเรียนคอนแวนต์ ในที่สุดเธอก็ประสบความสำเร็จ สิ่งต่อไปที่แซมบูต้องทำคือการทำใบบามูกรูอนุญาตให้เธอได้เรียนต่อที่โรงเรียนคอนแวนต์

เราจะพบว่า แซมบูวางแผนหลบหนีจากอำนาจของลุงอย่างเป็นขั้นตอน หลังจากที่เธอสอบเรียนต่อที่โรงเรียนคอนแวนต์ได้แล้ว เธอก็ศึกษาวิธีที่จะให้ลุงของเธออนุญาตให้เธอเรียนต่อที่โรงเรียนคอนแวนต์ เมื่อเธอบอกเขาอย่างตรงไปตรงมา เขากลับโกรธเธอและยกบุญคุณขึ้นมาเป็นข้ออ้าง แต่หลังจากที่เขาไตร่ตรองดูแล้วก็อนุญาตให้เธอได้เรียนที่นั่น โดยให้เหตุผลว่าโรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดในโรดีเซียได้ *“But then, considering that this is a fine opportunity for the girl to receive the finest education in Rhodesia, I think she must not be denied the opportunity. I have decided to let her go.”*⁵⁰ จะเห็นได้ว่า คำพูดของบามูกรูแสดงให้เห็นว่าเขาตกอยู่ภายใต้อำนาจนิคมของตะวันตกอย่างถอนตัวไม่ขึ้น เพราะเขามองเห็นว่า โรงเรียนคอนแวนต์ของตะวันตกเป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดในโรดีเซียได้ อย่างไรก็ตาม แซมบูสามารถหลุดพ้นจากอำนาจของเขาเป็นผลสำเร็จ

การตัดสินใจของแซมบูในเรื่องการย้ายมาเรียนที่คอนแวนต์ในโลกสาธาณะ แทนที่จะยังคงเรียนอยู่ที่มิชชัน สร้างความสับสนให้แก่แซมบูอย่างมาก เนื่องจากในตอนแรกเธอกคิดว่า การย้ายไปเรียนที่คอนแวนต์จะช่วยให้เธอหลุดพ้นจากอำนาจของลุงซึ่งเป็นอำนาจแบบปิตาธิปไตย เพราะถ้าหากว่าเธอยังคงอยู่ที่มิชชันต่อไป บามูกรูผู้เป็นลุงของเธอก็จะใช้อำนาจของเขาครอบงำเธอให้มีอัตลักษณ์ตามที่เขาต้องการ นอกจากนี้ในฐานะที่ลุงเป็นตัวแทนของพวกเขาผิวขาว ดังนั้นลุงจึงใช้อำนาจของพวกเขาผ่านทางตัวตนของเขามาทำการครอบงำเธอ อย่างไรก็ตาม เมื่อเธอย้ายไปเรียนที่คอนแวนต์ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กผู้หญิง ถึงแม้ว่าเธอจะหลุดพ้นจากอำนาจของลุง แต่ก็ยังคงตกอยู่ในอำนาจของตะวันตก พวกเขาชี้แสดงท่าทางเหยียดผิวแก่เธอ ที่โรงเรียนคอนแวนต์พวกผิวดำเปรียบเสมือนพวกชายขอบ แซมบูเองก็ถูกจำกัดพื้นที่ในโรงเรียนแห่งนี้ แม่ชีผู้ดูแลที่พักจัดให้เธอกับเด็กผู้หญิงแอฟริกันคนอื่นๆรวมหกคน พักอยู่รวมกันในห้องพักที่ปกติถูกจัดเอาไว้สำหรับนักเรียนสีคน นอกจากนี้จำนวนตู้เสื้อผ้าก็ไม่เพียงพอด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อแซมบูได้รับชุดเครื่องแบบนักเรียนมาสวมใส่ปรากฏว่า เสื้อผ้าเหล่านั้นกลายเป็นเสื้อผ้าเก่าที่ใช้แล้ว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเธอสร้างความผิดหวังให้แก่เธออย่างมาก เดิมทีเธอกคิดว่าโรงเรียนแห่งนี้จะเปิดรับเธอด้วยความเต็มใจ เนื่องจากเธอสามารถสอบเข้ามาเรียนได้ มิใช่เพียงแค่มอบเงินค่าเล่าเรียนในราคา

⁵⁰ Tsitsi Dangarembga, *Nervous conditions*, pp. 182-183.

แพ่งเหมือนเช่นที่ผู้มีฐานะร่ำรวยกระทำกัน ดังนั้นเธอจึงคิดว่าตนเองจะเป็นคนพิเศษของโรงเรียน แต่ในภายหลังเธอค้นพบว่า การที่โรงเรียนเปิดรับนักเรียนผิวดำอย่างพวกเธอเป็นเพียงการให้โอกาส ด้านการศึกษาแก่พวกผิวดำ เนื่องจากตะวันตกมีนโยบายสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่พวกผิวดำ เพื่อว่าหลังจากที่พวกผิวดำมีการศึกษาโดยฉันทันทีแล้ว อังกฤษก็จะยอมคืนเอกราชให้ และปล่อยให้พวกผิวดำมีอำนาจในการปกครองประเทศ

อย่างไรก็ดี การสร้างอคติทางด้านการศึกษาของพวกตะวันตกทำให้พวกผิวดำได้รับความลำบากทางด้านการศึกษา นอกจากนี้พวกผิวดำต้องจ่ายค่าเล่าเรียนในราคาที่แสนแพง ในขณะที่นักเรียนตะวันตก ไม่ต้องจ่ายเงินเป็นค่าเล่าเรียนแม้แต่หน่วย

แถมบุบรยายความรู้สึกผิดหวังหลังจากที่พบว่า เธอได้รับความเหลื่อมล้ำในเรื่องที่พักอาศัยและเสื้อผ้า ซึ่งมีสาเหตุมาจากความเป็นชายขอบของเธอ “*But I was getting my uniform second-hand. The nuns would give it to me later.*”⁵¹ จะเห็นได้ว่า ในพื้นที่โลกสาธารณะตำแหน่งแห่งที่ของแถมบุเป็นเพียงแก่พวกชายขอบ ในฐานะที่เป็นพวกที่อยู่ในอาณาเขตของตะวันตก การมอบชุดนักเรียนมือสองให้แก่เธอเป็นการบ่งบอกถึงการใช้อำนาจตะวันตกกดทับอัตลักษณ์ของแถมบุเอาไว้มิให้เทียบเท่าพวกตะวันตกที่ได้รับชุดนักเรียนใหม่ และเป็นการบอกให้เธอรับรู้ถึงสถานภาพที่ต่ำต้อยของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ในโลกสาธารณะแถมบุก็ยังตกอยู่ภายใต้อำนาจของตะวันตก แม่ของเธอเป็นผู้ที่รู้สึกถึงความโหดร้ายของอำนาจตะวันตกที่ครอบงำเธอ เพราะมันได้พรากเอาอัตลักษณ์พวกโซนาไปจากนฮาโมลูกชายของเธอ และนำไปสู่การสูญเสียชีวิตเมื่อเขาอาศัยอยู่ที่บ้านของบาบาบุญกู แม่จึงเตือนแถมบุมิให้หลงลืมตัวตนและตกหลุมพรางของตะวันตก

เมื่อแถมบุมาเรียนที่โรงเรียนคอนแวนต์เธอได้พบว่า หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนคอนแวนต์ซึ่งเป็นโรงเรียนของตะวันตก และเปิดโอกาสให้เด็กผู้หญิงผิวดำเข้าไปศึกษา เป็นหลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นโดยตะวันตก และมีนัยสำคัญทางการเมือง ซึ่งสัมพันธ์กับระบอบปีตาธิปไตยในสังคม กล่าวคือ หลักสูตรศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการส่งเสริมให้นักเรียนหญิงเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะออกไปสู่ชุมชน โดยนักเรียนทุกคนจะได้เรียนด้านวิชาการเหมือนเด็กตะวันตกทั่วไป ส่วนด้านกิจกรรมและกีฬา พวกเขาจะต้องเรียนรู้กีฬาของตะวันตกเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม แท้จริงแล้วรัฐบาลต้องการให้เด็กผู้หญิงเตรียมพร้อมสำหรับการออกไปทำหน้าที่เป็น

⁵¹ Ibid., p. 194.

ภรรยาที่ดิชของผู้ชายชาวคริสต์ จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการเรียนทางด้านวิชาการ กีฬาและ กิจกรรม รวมทั้งด้านศาสนา ล้วนแต่เป็นของตะวันตกทั้งสิ้น เพราะในสังคมพื้นเมืองโซนาลิ่ง เหล่านี้ไม่เคยมีมาก่อน ในโรงเรียนคอนเวนนต์ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กผู้หญิงเท่านั้นและอยู่ใน โลกสาธารณะ กลับถูกรอบงำโดยอำนาจของตะวันตกที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ชาย โดยการเป็น ตัวแทนส่งผ่านอำนาจแบบปีศาจไปโดยไปยังนักเรียนหญิง

แทมบูเล่าให้ผู้อ่านฟังเกี่ยวกับวิชาการและกีฬาที่เธอจะต้องเรียนรู้ที่โรงเรียนซึ่งมีอยู่มากมาย ว่าเธอต้องเรียนภาษาของตะวันตกหลายภาษา รวมทั้งเรียนรู้กีฬาที่เป็นของตะวันตกอีกด้วย

“I did not want to be left behind, so I threw myself into everything: exotic languages, like Latin and French and Portuguese, with unfamiliar sentence structures... . (...) There were new games to play too, basketball, tennis and hockey, with interesting rules and intricate scoring procedures to be learnt.”⁵²

ถึงแม้ว่าแทมบูจะไม่ชอบภาษาละติน ภาษาฝรั่งเศส และภาษาโปตุเกส แต่เธอก็จำเป็นต้อง เรียน เพราะภาษาเหล่านี้เป็นภาษาที่มีอยู่ในหลักสูตรการศึกษาที่ตะวันตกกำหนด ซึ่งรวมไปถึงการ เล่นบาสเกตบอล เทนนิส และฮ็อกกี้ด้วย

ชีวิตในวัยเด็กเป็นชีวิตที่มีแต่ความสนุกสนาน เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ มากมายในชีวิต เริ่มตั้งแต่ในครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคม ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงต่างก็เรียนรู้ ความหมายของเพศสภาพของตนเองจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ รวมทั้งญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ใน ครอบครัวเดียวกัน การถ่ายทอดความหมายของเพศสภาพให้แก่ลูกมีหลายหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ที่พ่อแม่และญาติพี่น้องได้รับมาจากคนรุ่นก่อน อย่างไรก็ตาม ในการให้ความหมายของ ความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย ต้องสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว รวมทั้งปัจจัยด้าน อื่นๆ เช่น จารีตประเพณี ค่านิยม ความเชื่อทางศาสนา ระบอบการปกครอง เป็นต้น ในความเป็นจริง พวกเขาเด็กๆ จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตจะช่วยให้พวกเขา สามารถสร้างพัฒนาการของตนเองได้เป็นอย่างดี เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการก้าวเข้าสู่พื้นที่ใน ชุมชนและสังคม

⁵² Ibid., p. 105.

อย่างไรก็ดี การดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่มีใครสามารถใช้ชีวิตอยู่แต่ภายในบ้านได้ตลอดชีวิต ในสังคมมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับผู้หญิงและผู้ชายโดยอาศัยบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ การละเมิดหรือล่วงล้ำเข้าไปในพื้นที่หวงห้ามหรือพื้นที่ที่มีใช้ของตนเองจะก่อให้เกิดผลในลักษณะต่างๆ อาทิ ได้รับการดูถูกเหยียดหยาม ถูกตำหนิ หรือถูกขับเบียดออกไปจากสังคม

จากการศึกษานวนิยายทั้งสามเรื่องคือ *The Bondmaid Woman at Point Zero* และ *Nervous Conditions* จะสังเกตเห็นได้ว่า ในทุกๆ พื้นที่ของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภายในครอบครัว ในชุมชนหรือในโลกสาธารณะ อำนาจแบบปิตาธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจของผู้ชายจะดำรงอยู่ได้ ขณะที่ในบางพื้นที่อาจจะมีอำนาจตะวันตกดำรงอยู่ ในลักษณะที่ซ้อนทับอยู่กับอำนาจแบบปิตาธิปไตย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *The Bondmaid Woman at Point Zero* และ *Nervous Conditions* โดยจะเห็นว่าอำนาจทั้งสองอาจจะต่อต้านหรือส่งเสริมกัน และในบางครั้งอาจจะแยกออกจากกันต่างหาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวพันให้เกิดผลแห่งอำนาจ